

Ordoptælling ? X

Statistik:

Sider	72
Ord	21.601
Tegn (uden mellemrum)	122.514
Tegn (med mellemrum)	143.743
Afsnit	751
Linjer	2.386

Medtag tekstbokse, fodnoter og slutnoter

Luk

Abstract

This thesis deals with the custody reason of law enforcement arrest. Like the other custody warrants, the law enforcement arrest is an exception to the basis of the Danish legal law that no one should be punished before their guilt is proved by a conviction. Law enforcement Arrest however separates from the other custody warrants in the Administration of Justice Act by not safeguarding a criminal proceeding regard. Instead the custody reason safeguard the regard of the common sense of justice among the society. It is in this context interesting that custody reason was essentially introduced as a result of a specific case and besides after an unusually rapid legislative process. In this thesis a more specified description of the background to the introduction of the provisions of the imprisonment reason will be given and furthermore in this context the debate which preceded will be mentioned.

The imprisonment reason consist in two provisions in the Administration of Justice Act § 762, paragraph 2. The provisions both safeguard the regard of the common sense of justice among the society, and they share the same strict requirement to the suspicion. Their scopes are however significantly different due to the requirements in the provisions for the crime committed. In the thesis, the individual scope of the two provisions will be analyzed by including relevant case law. In relation to the practical scope of the provisions, the legal consequences of the choice of legal custody also causes importance.

Finally, two of the issues, that the construction of the Administration of Justice Act § 762, paragraph 2 causes, will be pointed out and exemplified in the thesis last part. A review of the scope of the provisions applying to two type situations of robbery crimes, will form the basis for a discussion of the interaction between the rules on law enforcement arrest.

Indholdsfortegnelse

1. Indledende afsnit.....	5
1.1 Indledning.....	5
1.2 Problemformulering.....	6
1.3 Afgrænsning og opbygning	6
2. Metode og teori.....	8
2.1 Metode	8
2.2 Teori.....	8
2.2.1 Straffeprocessuelle indgreb	9
2.2.2 De oprindelige varetægtsjemler	10
2.2.3 Retshåndhævelsesarrest i lyset af området for straffeprocessuelle indgreb herunder de oprindelige varetægtsjemler	14
2.2.4 Proceduren ved varetægtsfængsling	15
3. Indførslen af retshåndhævelsesarrest	17
3.1 Fannerup-sagen og den følgende lovændring.....	17
3.2 Hensynet bag bestemmelsen om retshåndhævelsesarrest	19
3.2.1 Retsfølelsen som hensyn.....	19
3.2.2 Begrebets betydning i relation til fængslingsgrunden retshåndhævelsesarrest.....	20
3.2.3 Retsfølelsens betydning som hensyn i relation til området for straffeprocessuelle tvangsindgreb	21
3.3. Indsættelsen af bestemmelsen i retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2.....	22
3.3.1 Baggrunden for indsættelsen den nye bestemmelse	22
3.3.2 Debatten om den nye bestemmelse og hensynene bag	24
3.3.3 De senere udvidelser	26
4. Anvendelsesområdet for bestemmelserne om retshåndhævelsesarrest.....	29
4.1 Mistankekravet	29
4.1.1 Litteraturen og forarbejder.....	29
4.1.2 Praksis.....	30
4.2 Kriminalitetskravene og indikationskravet	36
4.2.1 Generelt	36
4.2.1 Stk. 2, nr. 1.....	36
4.2.2 Stk. 2, nr. 2.....	46
5. Retshåndhævelsesarrestens selvstændige anvendelsesområde	51
5.1 Habilitet	51
5.2 Foranstaltninger under fængslingen.....	52
5.3 Det selvstændige anvendelsesområde.....	53
6. Samspillet mellem de to bestemmelser om retshåndhævelsesarrest ved den sammensatte forbrydelse røvereri	55

6.1 Røveri ved trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold - konkret forskyldt fængselsstraf ikke over 10 måneder.....	56
6.2 Røveri ved udøvelse af vold - konkret forskyldt fængselsstraf ikke over 10 måneder.....	57
6.3 Sammenfattende om retshåndhævelsesarrest ved de mindre røverisager.....	58
6.3.1 Retspolitiske overvejelser.....	60
7. Konklusion.....	64
8. Litteraturliste	67

1. Indledende afsnit

1.1 Indledning

Siden retsplejeloven trådte i kraft i 1919, er ikke mange retsregler blevet omtalt og diskuteret i en sådan grad, som det er tilfældet for reguleringen af varetægtsfængsling. Det skyldes sandsynligvis, at en sådan form for frihedsberøvelse strider mod grundlæggende straffeprocessuelle principper som *ingen straf før dom*, og at *enhver skal betragtes som uskyldig, indtil han er dømt*. Derfor er varetægtsfængslingshjemlerne i retsplejelovens § 762 også få, og de varetager grundlæggende det samme straffeprocessuelle formål. Ene- ste undtagelse hertil er retshåndhævelsesarrest, som adskiller sig fundamentalt fra de øvrige varetægtshjemler.

I den juridiske litteratur har netop denne fængslingsgrund derfor været genstand for megen diskussion, og det er bl.a. anført, at dens anvendelsesområde må begrænses som følge af dens unikke karakter.¹ Imidlertid blev retshåndhævelsesarrestens fængslingsgrundlag udvidet i 1987. I sin nuværende form udgør den derfor to bestemmelser, hvis betingelser er delvist sammenfaldende. De indbyrdes forskelle mellem bestemmelserne gør imidlertid, at der er grund til også at vurdere bestemmelsens samspil.

Det skal i denne afhandling nærmere behandles, hvad der var baggrunden for tilblivelsen af de to bestemmelser om retshåndhævelsesarrest, og i tilknytning hertil hvilke(t) hensyn fængslingsgrunden varetager. Yderligere skal det undersøges, hvilket anvendelsesområde de nuværende bestemmelser om retshåndhævelsesarrest har, forinden reglerne indbyrdes samspil vil blive diskuteret.

---

¹ Gammeltoft-Hansen, Varetægtsfængsling, s. 101 og 126-129

1.2 Problemformulering

Hvad var baggrunden for indførslen af bestemmelserne om retshåndhævelsesarrest, og hvilke(t) hensyn varetager bestemmelserne?

Hvilket anvendelsesområde har de to numre i retsplejelovens § 762, stk. 2 i dag?

Hvordan er samspillet mellem de to bestemmelser om retshåndhævelsesarrest i retsplejelovens § 762, stk. 2 ved røveri, hvor den konkrete forskyldte fængselsstraf er op til 10 måneder?

1.3 Afgrænsning og opbygning

Afhandlingen indledes i afsnit 2 med et teoriafsnit om de generelle hensyn bag de straffeprocessuelle tvangsindgreb, et afsnit om varetægtshjemlerne i RPL § 762, stk. 1 samt et afsnit om retshåndhævelsesarrest som indgreb og som varetægtsfængslingshjemmel i perspektiv heraf. Formålet med disse afsnit er at illustrere den straffeprocessuelle kontekst, som retshåndhævelsesarrest indgår i, og som fængslingsgrunden samtidig adskiller sig fra. Teoriafsnittet afsluttes med en kort gennemgang af de regler, som regulerer processen ved en begæring om varetægtsfængsling. Da dette afsnit alene skal give et indblik i Anklagemyndighedens og rettens pligter samt sigtedes rettigheder på dette sted, er flere af disse regler kun omtalt helt overfladisk, mens bl.a. reglerne om fængsling efter dom er holdt uden for fremstillingen.

I afsnit 3 følger en redegørelse for de omstændigheder, hvorunder retshåndhævelsesarrest bliver indført. Videre indeholder afsnittet en kortfattet gengivelse af den debat, som opstår ved indsættelsen af stk. 2, nr. 2 i RPL § 762. De synspunkter, der er angivet i denne skildring, udgør ikke en udtømmende fremstilling af debattens synspunkter, men de er valgt på baggrund af deres juridiske substans.

Disse dele af afsnittet antager et vist omfang, da det er fundet nødvendigt for at give en forståelse af fængslingsgrundens unikke karakter, som unægteligt hænger sammen med dens bagvedliggende hensyn. I afsnittet er begrebet "retsfølelsen" i relation til RPL § 762, stk. 2 desuden forsøgt defineret. Fastlæggelsen af begrebets indhold i relation til retshåndhævelsesarrest er afgørende for forståelsen af de betingelser, som skal være opfyldt, for at fængslingsgrunden kan anvendes samt for at kunne foretage en forsvarlig diskussion af RPL § 762, stk. 2 i afsnit 6.

Afsnit 4 indeholder en analyse af betingelserne for anvendelse af reglerne i RPL § 762, stk. 2, nr. 1 og nr. 2. I afhandlingens afsnit 5 omtales nogle retsfølger, som kan være

afgørende for valget af varetægtsfængslingshjemmel. De konklusioner, der gøres i afsnit 4 og 5, har således betydning for retshåndhævelsesarrestens anvendelsesområde i praksis.

Ud fra redegørelsen og begrebsdefinitionen i afsnit 3 og analysen i afsnit 4 og 5 er anvendelsesområdet for reglerne om retshåndhævelsesarrest ved mindre røveriforbrydelser diskuteret i afsnit 6. Indledningsvist i afsnittet gennemgås to grupper af røverier for herved at klarlægge, i hvilket omfang reglerne i RPL § 762, stk. 2, nr. 2 finder anvendelse ved disse forbrydelsestyper. De spørgsmål, som denne gennemgang rejser, er søgt yderligere skildret i afsnit 6.3, inden de i afsnit 6.3.1 er anvendt som afsæt til en diskussion af samspillet mellem reglerne om retshåndhævelsesarrest.

Grundet rammerne for afhandlingen er det udelukkende forbrydelsen røveri, der er genstand for behandlingen i afsnit 6. Voldtægt eller andre forbrydelser, hvori kan indgå en af de i RPL § 762, stk. 2, nr. 2 angivende straffebestemmelser, kunne ligeledes være anvendt med relevans.

Afsluttende er afhandlingens konklusioner anført i afsnit 7. I afsnit 8 fremgår litteraturlisten.

2. Metode og teori

2.1 Metode

I afhandlingen vil anvendelsen af den juridiske metode hovedsageligt være retsdogmatisk. Hermed menes, at der vil ske en beskrivelse, fortolkning/analyse og systematisering af gældende ret på baggrund af relevante retskilder.² I afhandlingen inddrages lovgivning, som traditionelt er blevet betegnet som en principal/primær retskilde, men også subsidiære retskilder i form af forarbejder, retspraksis og juridisk litteratur mv. Inddelingen i primære og subsidiære retskilder har haft som funktion at anvise, at nogle retskilder har forrang frem for andre. Omend dette er tilfældet, indgår retskilderne samtidig i et samspil med hinanden.³ Eksempelvis kan en overordnet domstols afgørelse få afsmittende virkning på fremtidige afgørelser og derved være bestemmende for fortolkningen af en bestemt retsregel fastsat i lovgivningen. Med et metodisk begreb anføres det, at en sådan afgørelse danner præjudikat.⁴

I afhandlingens afsnit 2 og 3 er den retsdogmatiske metode særligt anvendt til at fastlægge betydningen af begrebet "retshåndhævelsen", afhængig af i hvilken kontekst begrebet bringes. Forståelsen heraf, og hvilket indhold begrebet har, når det anvendes i tilknytning til retshåndhævelsesarrest, er afgørende for at kunne forholde sig undrende over for fængslingsgrundens anvendelsesområde.

Afhandlingens problemformulering kan dog ikke besvares ved anvendelse af den retsdogmatiske metode alene.⁵ En deskriptiv systematisering og fortolkning af gældende ret, som retsdogmatikken består i, kan være egnet til at åbenbare juridiske problemstillinger, der er egnede til retspolitiske overvejelser. I den afsluttende del af afsnit 6 vil der derfor antages et retspolitisk perspektiv på afhandlingens omdrejningspunkt; *retshåndhævelsesarrest*. Det betyder, at afsnittet vil indeholde en juridisk vurdering og diskussion af, hvordan gældende ret bør være.⁶

2.2 Teori

I dette afsnit beskrives de overordnede hensynsafvejninger bag de straffeprocessuelle tvangsindgreb. Videre vil anvendelsesområdet for varetægtshjemlerne i RPL § 762, stk.

---

² Evald & Schaumburg-Müller, s. 212-213

³ Wegener, s. 15 og Evald & Schaumburg-Müller, s. 282

⁴ Von Eyben, s. 312

⁵ Wegener, s. 52

⁶ Wegener, s. 51

1 blive omtalt, inden retshåndhævelsesarrest vil blive sat i forhold til de øvrige tvangsindgreb i straffeprocessen herunder særligt fængslingsmulighederne i RPL § 762, stk. 1. Afslutningsvis vil processen ved en begæring om varetægtsfængsling blive kort beskrevet.

2.2.1 Straffeprocessuelle indgreb

Politiet iværksætter efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået, jf. RPL § 742, stk. 2. I forbindelse med efterforskningen vil politiet ofte gøre brug af forskellige efterforskningsmidler. Det er næppe muligt at foretage en udtømmende opregning af disse.

De forskellige efterforskningsmidler har dog, som følge af at de indgår i efterforskning, det fælles formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede, og tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten, jf. RPL § 743.

En særlig gruppe af efterforskningsmidler udgøres af de straffeprocessuelle tvangsindgreb. Som begrebet indikerer, er der tale om handlinger, som udgør indgreb på områder, der ellers er beskyttet af lovgivningen.⁷ Området for de straffeprocessuelle tvangsindgreb er dermed udtryk for en afvejning af; på den ene side hensynet til borgerens frihed, ejendomsret, fred og ære, og på den anden side hensynet til politiets og samfundets interesse i at bekæmpe kriminalitet.⁸ Som følge heraf er anvendelsesområdet for de straffeprocessuelle tvangsindgreb udtømmende reguleret i RPL kapitel 69-75 b.⁹

For de fleste af de straffeprocessuelle tvangsindgreb kan lovteksten groft inddeles i mistankekrav, kriminalitetskrav og indikationskrav. Mistankekravet angiver den styrke af mistanke, der skal være mod den sigtede, om at denne har begået kriminalitet, for at det enkelte tvangsindgreb kan iværksættes overfor denne. Kriminalitetskravet fastsætter i relation hertil den alvor, som den kriminalitet, mistanken vedrører, skal have. Endelig bestemmer indikationskravet, hvilket behov der konkret skal være, for at indgrebet kan anvendes.¹⁰

---

⁷ Gammeltoft-Hansen, *Strafferetspleje 2*, s. 81-82 og Smith, m.fl., s. 417

⁸ Gammeltoft-Hansen, *Strafferetspleje 2*, s. 82 og Smith, m.fl., s. 417 og 419

⁹ Smith, m.fl., s. 420

¹⁰ Smith, m.fl., s. 420-424

2.2.2 De oprindelige varetægtshjemler

Blandt de mest omdiskuterede tvangsindgreb er varetægtsfængsling, idet den ovenfor nævnte konflikt her fremstår særligt tydelig.¹¹ Varetægtsfængsling udgør for det første et indgreb i den personlige frihed, der potentielt kan være længerevarende.¹² For det andet står hensynet til kriminalitetsbekæmpelsen ved varetægtsfængsling også overfor sigtedes retssikkerhed. Udgangspunktet er, at en sanktion først effektueres, efter at den er fastsat ved endelig dom, hvorfor anvendelse af varetægtsfængsling strider mod de grundlæggende principper om *ingen straf før dom*, og at *enhver skal betragtes som uskyldig, indtil han er dømt*.¹³

Grundlaget for reglerne om varetægtsfængsling, som vi kender dem i dag, stammer fra den oprindelige retsplejelov, der har eksisteret siden den 1. oktober 1919.¹⁴ Selvom retsplejeloven siden har gennemgået utallige ændringer, er indholdet fra den daværende RPL § 780, stk. 1, nr. 2 a, 2 b og 2 c¹⁵ i det væsentligste blevet videreført til i dag i form af reglerne i den nuværende retsplejelovs § 762, stk. 1, nr. 1-3.

Fængslingsbestemmelserne i RPL § 762, stk. 1 indledes i dag med et fælles mistankekrav og kriminalitetskrav, som nødvendigvis må være opfyldt, uanset hvilket af de tre numre sigtede søges varetægtsfængslet efter. Det kræves herefter, at der skal være en *begrundet mistanke* mod den sigtede om, at han har begået en lovovertrædelse, *som er undergivet offentlig påtale*, og at lovovertrædelsen efter loven kan medføre *fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover*.¹⁶

---

¹¹ Gammeltoft-Hansen, Strafferetspleje 2, s. 82

¹² Gammeltoft-Hansen, Strafferetspleje 2, s. 84 og 128

¹³ Smith, m.fl., s. 536-537

¹⁴ Lov nr. 90 af 11. april 1916 § 1021

¹⁵ De tre angivende fængslingsmuligheder lød som følger:

"Fængsling kan kun besluttes, når der foreligger skellig Grund til at antage, at den Sigtede har gjort sig skyldig i en Forbrydelse, hvorfor Straffen efter det foreliggende skønnes at ville blive højere end Bøder eller simpelt Fængsel (...) og der enten

a) på Grund af Sagens Beskaffenhed eller den Sigtedes Forhold er Føje til at antage, at han vil unddrage sig Ansvar ved at flygte eller skjule sig, eller at han vil udeblive fra Domsforhandling, hvortil han er indkaldt, eller

b) er særlig Grund til at frygte for, at han, hvis han lades på fri Fod, vil gentage eller fortsætte sin forbryderiske Virksomhed, eller

c) efter Sagens Omstændigheder er særlig Grund til at antage, at han vil bestræbe sig for at modvirke Undersøgelsen ved at fjerne Gerningens Spor eller påvirke medsigtede eller Vidner til at afgive urigtig Forklaring eller på anden lignende Måde.

JF., Lov nr. 90 af 11. april 1916

¹⁶ LBK nr. 1255 af 16/11/2015

Retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1

Anvendelsen af bestemmelsen i RPL § 762, stk. 1, nr. 1, der omhandler den såkaldte *unddragelsesfare*¹⁷, forudsætter yderligere, at:

*"... der efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at antage, at han vil unddrage sig forfølgningen eller fuldbyrdelsen..."*¹⁸

Med udtrykket *sigtedes forhold* menes i den sammenhæng såvel sigtedes erhvervs-, familie-, bopælsmæssige og økonomiske forhold. Udtrykket fortolkes således bredt.¹⁹ Det samme gælder selve unddragelsen, der også kan antage flere former end den blotte flugt fra landet.²⁰ Eksempelvis vil sigtedes ageren i form af at gå under jorden, begå selvmord eller udeblive fra enkelte retsmøder være omfattet.²¹ Heraf følger det også, at fængsling kan begrundes i såvel den varige som den midlertidige unddragelse.²² Udsigten til en langvarig fængselsstraf kan indgå som et element i vurderingen af, om der er risiko for, at sigtede vil unddrage sig forfølgning, men den kan ikke i sig selv være afgørende.²³

Retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2

Bestemmelsen i RPL § 762, stk. 1, nr. 2 er blevet døbt *gentagelsesfaren*.²⁴ Der kan efter denne bestemmelse ske varetægtsfængsling, når:

*"... der efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at frygte, at han på fri fod vil begå ny lovovertrædelse af den forannævnte beskaffenhed..."*²⁵

Anvendelsen af fængslingsmuligheden har et præventivt sigte, da sigtede herved søges uskadeliggjort, hvorfor den også kaldes *uskadeliggørelsesarrest*.

Frygten, for at sigtede vil begå en ny lovovertrædelse, kan opstå af flere grunde. Det vil navnlig være tilfældet, hvis sigtede begår lovovertrædelsen under prøveløsladelse²⁶ for

---

¹⁷ Smith m.fl., s. 541

¹⁸ LBK nr. 1255 af 16/11/2015

¹⁹ Smith, m.fl., s. 541-545; Gammeltoft-Hansen, Strafferetspleje 2, s. 134 og Gomard, m.fl., s. 112

²⁰ Bestemmelsen suppleres af udlændingelovens § 35, hvorefter der kan varetægtsfængsles, når der er bestemte grunde til at anse varetægtsfængsling for nødvendig for bl.a. at sikre udlændingens tilstedeværelse under sagen. Bestemmelsen indeholder ikke samme strafferammekrav som § 762, stk. 1, nr. 1.

²¹ Gammeltoft-Hansen, Varetægtsfængsling, s. 65-66

²² Gomard, m.fl., s. 113

²³ Jochimsen, Grundlovsforhøret, s. 222; Gammeltoft-Hansen, Strafferetspleje bind 2, s. 134 og Bet. nr. 728, s. 25

²⁴ Gammeltoft-Hansen, Strafferetspleje, bind 2, s. 135

²⁵ LBK nr. 1255 af 16/11/2015.

lignende kriminalitet, eller hvis sigtede i forvejen er sigtet for tilsvarende forhold. Også seriekriminalitet i form af flere overtrædelser, der isoleret må betegnes som beskedne, kan føre til varetægtsfængsling efter nr. 2.²⁷

Sigtedes aktuelle personlige forhold kan desuden have en afgørende betydning for vurderingen af, om der er bestemte grunde til at frygte for ny kriminalitet. Hvis disse karakteriseres som ustabile, eller hvis sigtede er at betegne som en psykisk uligevægtig person, kan det styrke frykten.²⁸ Sigtede, der begæres fængslet efter bestemmelsen, vil oftest være forstraffet, men det er ikke en nødvendig forudsætning for, at bestemmelsen kan anvendes, ligesom det ej heller er en tilstrækkelig grund i sig selv.²⁹ En form for undtagelse til dette udgangspunkt kan forekomme, hvis den begåede forbrydelse har større samfundsmæssige konsekvenser.³⁰ Som eksempel herpå kan nævnes kendelsen gengivet i U.2005.710H.³¹

Udtrykket *ny lovovertrædelse af den forannævnte beskaffenhed* kan sprogligt forstås på to måder. For det første kan det tænkes, at der henvises til arten af den kriminalitet, som den aktuelle lovovertrædelse vedrører. For det andet kan formuleringen fortolkes på den måde, at det er kriminalitetens grovhed, der er udslagsgivende. I teorien er der imidlertid udbredt enighed om, at det er den første forståelse af udtrykket, som er den korrekte.³²

Retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3

Mulighederne for varetægtsfængsling efter RPL § 762, stk. 1 afrundes med nr. 3, der populært kaldes *kollisionsarrest*. Foruden de ovenfor angivende fællesbetingelser er anvendelsen af fængslingsbestemmelsen i nr. 3 yderligere betinget af, at:

---

²⁶ I dette tilfælde er der desuden hjemmel til varetægtsfængsling i RPL § 763.

²⁷ Smith mfl., s. 543-544

²⁸ Jochimsen, s. 223

²⁹ Smith mfl., s. 544; Jochimsen, s. 224 og Gomard, mfl., s. 113

³⁰ Smith mfl., s. 544-545

³¹ T, der var uden forstraffe, blev anholdt i forbindelse med en aktion mod hashhandlen på Christiania. Særligt den omstændighed, at T herved havde erfaret de indtjeningsmuligheder, som hashhandel indebærer, ses fire af de fem dommere i Højesteret at tillægge afgørende betydning. Endvidere blev der lagt vægt på T's beskæftigelsesmæssige forhold og den omstændighed, at T ved sit kriminelle netværk havde mulighed for fortsat at benytte dette til tilsvarende kriminalitet.

³² Se eks. Gomard, m.fl., s. 114; Gammeltoft-Hansen, Varetægtsfængsling, s. 110; Jochimsen, s. 177 og Smith m.fl., s. 544.

*"... der efter sagens omstændigheder er bestemte grunde til at antage, at sigtede vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen, navnlig ved at fjerne spor eller advare eller påvirke andre."*³³

Udtrykket *sagens omstændigheder* kan generelt ikke beskrives mere præcist end omfattende sigtedes forhold samt de konkrete omstændigheder i sagen.³⁴ Det er imidlertid klart, at nogle bestemte forhold nærmest per definition vil have relevans. Er forbrydelsen eksempelvis begået som led i organiseret kriminalitet, eller er den begået af flere gerningsmænd, kan det i sig selv være tilstrækkeligt til, at retten varetægtsfængsler efter bestemmelsen.³⁵

Dernæst er fortolkningen af ordet *vanskeliggøre* i relation til *forfølgningen* vigtig for anvendelsesområdet. Negativt kan det særligt bemærkes, at sigtedes nægtelse og manglende vilje til at udtale sig ikke i sig selv kan begrunde varetægtsfængsling efter bestemmelsen.³⁶ Omvendt kan sigtedes tilståelse bevirke, at der ikke er grundlag for at anvende bestemmelsen, da der herved opstår en formodning om, at sigtede ikke vil søge at vanskeliggøre efterforskningen.³⁷ Dette kan beskrives som, at sigtede ikke har viljen til at vanskeliggøre forfølgningen.

I teorien er der enighed om, at bestemmelsens anvendelse er betinget af, at sigtede både har *viljen og evnen* til vanskeliggørelsen.³⁸ Ifølge Hans Gammeltoft-Hansen må det endvidere kræves, at *"... der skal være tale om adfærd, som vil være egnet til at påvirke selve udfaldet af strafforfølgningen"*.³⁹ En mindre forsinkelse eller komplikation af sagen forårsaget af sigtede er efter denne forfatters opfattelse ikke tilstrækkelig. Smith m.fl. anfører på den anden side, at sigtedes vilje og evne til at udøve kollision med forfølgningen i sig selv er tilstrækkeligt.⁴⁰

---

³³ LBK nr. 1255 af 16/11/2015

³⁴ Gammeltoft-Hansen, Strafferetspleje 2, s. 138 og Smith m.fl., s. 546

³⁵ Smith, m.fl., s. 547

³⁶ Smith, m.fl., s. 547 og Gammeltoft-Hansen, Varetægtsfængsling, s. 96 og 99 - Gammeltoft-Hansen beskriver en sådan modvirken af forfølgningen som passiv og varetægtsfængsling som følge heraf som illegal, da baggrunden herfor er efterforskningslettelse og ikke kollisionsfare som ved den aktive modvirken.

³⁷ Smith m.fl., s. 547 og Gammeltoft-Hansen, Varetægtsfængsling, s. 97

³⁸ Smith m.fl., s. 549-550 og Gammeltoft-Hansen, Strafferetspleje 2, s. 138-139. Der stilles også krav herom i praksis, se eks. U.2012.1088H.

³⁹ Gammeltoft-Hansen, Strafferetspleje 2, s. 138

⁴⁰ Smith, m.fl., s. 551

Som eksempler på sigtedes vanskeliggørelse af sagen, der kan medføre, at fængslingsgrunden anvendes, angives i selve bestemmelsen som *at fjerne spor* samt *advare eller påvirke andre*. Det kan virke ganske kontroversielt, at der kan ske varetægtsfængsling af en sigtet, der alene vil advare andre og dermed ikke som sådan vanskeliggøre forfølgningen mod sig selv.⁴¹ Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår det imidlertid eksplicit, at der heri hjemles mulighed for varetægtsfængsling af en sigtet, når der er grund til at frygte, at denne vil advare medskyldige.⁴² Endelig skal udtrykket *i sagen* fortolkes helt ordret ifølge Peter Rørdam.⁴³ Der kan derfor ikke varetægtsfængsles efter nr. 3, fordi der er grund til at frygte, at sigtede vil vanskeliggøre forfølgningen mod sig i relation til andre forhold, end for hvilke(t) han nu søges varetægtsfængslet.

2.2.3 Retshåndhævelsesarrest i lyset af området for straffeprocessuelle indgreb herunder de oprindelige varetægtshjemler

Ved sin eksistens er straffeprocessuelle indgreb udtryk for, at det i visse tilfælde er nødvendigt at anvende disse for at bekæmpe kriminalitet. De enkelte indgreb udgør værktøjer, der er affødt af tilstedeværelsen af en problemstilling i forbindelse med kriminalitetsbekæmpelsen, og som kan anvendes til løsningen heraf.

Dette gælder også reglerne om varetægtsfængsling i RPL § 762, stk. 1. Fængslingsgrundene i bestemmelsens nr. 1 og nr. 3 tager navnlig sigte på de situationer, hvor der er den fornødne risiko for, at sigtede og de afgørende beviser ikke vil være til stede under sagen. De to numre virker dermed til at sikre straffesagens gennemførelse⁴⁴, hvorfor man med rette kan mene, at netop disse fængslingsgrunde muliggør en håndhævelse af retten.⁴⁵

Fængslingsgrunden i RPL § 762, stk. 1, nr. 2 er ikke på samme måde som nr. 1 og nr. 3 affødt af processuelle hensyn. I den juridiske litteratur anføres det visse steder, at bestemmelsen i praksis hovedsageligt anvendes ud fra et procesøkonomisk behov; for at hindre at sigtede begår ny kriminalitet. Derigennem forsinkes forfølgningen mod sigte-

---

⁴¹ Gammeltoft-Hansen karakteriserer denne mulighed for varetægtsfængsling som kollisionsarrest overfor vidner og anfører desuden, at dette går væsentlig ud over de sædvanlige rammer for varetægtsfængsling, jf. Gammeltoft-Hansen, *Strafferetspleje 2*, s. 140.

⁴² Bet. nr. 728, s. 26 og 73

⁴³ Rørdam, *Mere om varetægtsfængsling*, s. 244

⁴⁴ Gammeltoft-Hansen, *Varetægtsfængsling*, s. 353

⁴⁵ Wilhjelm, s. 81-82

de, idet yderligere efterforskning nødvendiggøres.⁴⁶ Frem for alt er fængslingsmuligheden i nr. 2 dog nok at karakterisere som samfundsbeskyttende⁴⁷ og lovhåndhævende.⁴⁸

Såvel i forhold til det generelle område for straffeprocessuelle tvangsindgreb som i forhold til de øvrige fængslingsgrunde i RPL § 762 er retshåndhævelsesarrest et særegent indgreb. De to fængslingshjemler i RPL § 762, stk. 2 adskiller sig særligt derved, at de ikke er begrundet i hensynet til at håndhæve retten endsige efterforskningsmæssige hensyn. Det forekommer derfor ganske paradoksalt, at netop bestemmelserne i RPL § 762 stk. 2 er døbt retshåndhævelsesarrest.⁴⁹ Nedenfor under afsnit 3.2 og afsnit 3.3 er hensynene bag de to bestemmelser om retshåndhævelsesarrest nærmere beskrevet.

2.2.4 Proceduren ved varetægtsfængsling

Varetægtsfængsling er som allerede nævnt et indgreb i den personlige frihed. I Grundlovens § 71, stk. 2 er det klart udtrykt, at et sådant indgreb kun må finde sted med hjemmel i loven. Eksempler på sådanne hjemler findes i RPL § 762 om varetægtsfængsling. Der gælder både nogle materielle betingelser, som fremgår af bestemmelsen og er gengivet ovenfor. Derudover er der såvel i retsplejeloven som i Grundloven en række formelle betingelser, som regulerer processen forud for og under varetægtsfængslingen.

Om tidsrummet efter anholdelsen bestemmer GRL § 71, stk. 3; at enhver, der anholdes, skal inden 24 timer stilles for en dommer. Videre fremgår det af bestemmelsen, at en dommer ved en ledsaget kendelse, der afsiges snarest muligt og senest inden tre dage efter anholdelsen, skal afgøre, om den anholdte skal fængsles, hvis han ikke straks kan sættes på fri fod. Reglerne i Grundloven suppleres af en række af reglerne i RPL kapitel 70 på dette sted. RPL § 764, stk. 1 foreskriver, at det er Anklagemyndigheden, der anmoder om varetægtsfængsling ved angivelse af bl.a. den eller de fængslingsbestemmelser, som Anklagemyndigheden påberåber sig. Desuden er det i bestemmelsen angivet, at det er retten, der har kompetencen til at træffe afgørelse i dette henseende. Bestemmelsens stk. 2 og 3 bestemmer bl.a.; at sigtede afhøres i retten om sigtelsen, at sigtede skal have lov at udtale sig, inden afgørelsen træffes, og at sigtede skal have adgang til bistand af en forsvarer. Endelig fremgår det af stk. 4, at rettens afgørelse om varetægtsfængsling træffes ved kendelse, samt at de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det

---

⁴⁶ Gammeltoft-Hansen, Strafferetspleje 2, s. 135-136 og Gørnard m.fl., s. 114

⁴⁷ Gammeltoft-Hansen, Varetægtsfængsling, s. 106

⁴⁸ Wilhjelm, s. 82

⁴⁹ Wilhjelm, s. 82 og Smith, s. 314

støttes, at betingelserne for varetægtsfængsling er opfyldt, anføres i kendelsen, såfremt sigtede varetægtsfængsles.⁵⁰

En kendelse om varetægtsfængsling kan straks kæres til landsretten, jf. GRL § 71, stk. 4 og RPL § 968, stk. 1. Afgør retten, at sigtede skal varetægtsfængsles, skal retten herefter fastsætte en frist for fængslingen, som ikke må overstige 4 uger, jf. RPL § 767, stk. 1, 1. og 2. pkt. Også ved en eventuel forlængelse af varetægtsfængslingen gælder reglen om maksimalt 4 uger som udgangspunkt, jf. 3. pkt. i samme bestemmelse. RPL § 767, stk. 2 giver dog mulighed for forlængelse, indtil der er afsagt dom i sagen, når Anklagemyndigheden har indleveret anklageskrift, og tidspunktet for hovedforhandlingen er fastsat af retten.

Retten kan endvidere træffe afgørelse om varetægtsfængsling under eventuel appel, eller indtil fuldbyrdelse kan iværksættes, jf. RPL § 769, stk. 1, 2 pkt.

Foruden de omtalte regler gælder proportionalitetsprincippet på området.⁵¹ Heraf følger det bl.a., at varetægtsfængsling ikke må iværksættes, hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige til at opfylde formålet med fængslingen.⁵² En egentlig proportionalitetsbestemmelse for varetægtsfængsling er formuleret i RPL § 762, stk. 3, hvorefter der ikke kan anvendes varetægtsfængsling, hvis frihedsberøvelsen vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af sigtedes forhold, sagens betydning og den retsfølge, som kan ventes, hvis sigtede findes skyldig.⁵³

---

⁵⁰ Dette følger som angivet ovenfor ligeledes af GRL § 71, stk. 3. Den almindelige regel i RPL § 218, om at kendelser skal begrundes, gælder også for kendelser om varetægtsfængsling. Beslutter retten, at sigtede skal løslades gælder alene den almindelige regel i RPL § 218, se bl.a. Smith, m.fl., s. 580-581.

⁵¹ Smith, m.fl., s. 391

⁵² Gammeltoft-Hansen, Strafferetspleje 2, s. 82

⁵³ Bestemmelsen fastsætter yderligere begrænsninger for varetægtsfængsling - se herom under afsnit 4.2.

3. Indførelsen af retshåndhævelsesarrest

Det fremgår af det forrige afsnit, at retshåndhævelsesarrest som fængslingsgrund indtager en særstilling blandt de straffeprocessuelle indgreb i straffeprocessen, da den ved sit formål og hensyn adskiller sig fra de øvrige varetægtsfængslingsbestemmelser i RPL § 762. I dette afsnit skal det nærmere beskrives, hvad der var baggrunden for retshåndhævelsesarrestens tilblivelse og dens nuværende udformning. Yderligere vil det særlige hensyn, som retshåndhævelsesarrest varetager, blive omtalt.

3.1 Fannerup-sagen og den følgende lovændring

Den 17. november 1934 om aftenen cyklede den 16-årige Carla og hendes lillesøster ind til landsbyen Fannerup på Djursland for at handle. I byen mødte de to unge mænd, som de kendte i forvejen, og da der var fest i byen, besluttede de sig for sammen at tage hen til den. Ud på aftenen fik de selskab af yderligere syv unge mænd. Ved midnatstid, da søstrene ville hjem, trak nogle af mændene af sted med Carla, og der gik ikke længe, før hun blev væltet omkuld og forsøgt voldtaget. Carla slap i først omgang fri, men da mændene fulgte efter, blev hun indhentet og voldtaget af flere af mændene.⁵⁴

Det retlige efterspil

I forbindelse med efterforskningen af sagen blev fem af de unge mænd anholdt og sigtet for voldtægten af Carla. Anholdelsen blev i først omgang opretholdt i 3 gange 24 timer, inden de herefter blev varetægtsfængslet med hjemmel i den daværende RPL § 780, stk. 1, nr. 2 c.⁵⁵ Begrundelsen for fængsling var, at der var risiko for, at de sigtede kunne påvirke efterforskningen.

Ved et senere retsmøde afgav alle gerningsmændene tilståelse. De fem, der var fængslet, blev nu forsøgt varetægtsfængslet efter den dagældende RPL § 780, stk. 1, nr. 2 a.⁵⁶ Begrundelsen herfor var, at der var frygt for, at de pågældende skulle unddrage sig strafansvaret ved at flygte eller holde sig skjult. Da det viste sig, at arrestanterne kunne vende tilbage til deres respektive bopæle, som lå i nærheden, besluttede dommeren, at de alle skulle løslades, men de blev dog pålagt ikke at forlade deres hjem. Rettens ken-

---

⁵⁴ Scharf, s. 6-7

⁵⁵ Se note 15 - bestemmelsen er med få ændringer bibeholdt i den nuværende RPL § 762, stk. 1, nr. 3

⁵⁶ Se note 15 - bestemmelsen er med få ændringer bibeholdt i den nuværende RPL § 762, stk. 1, nr. 1

delse herom blev ikke køret, da politiet havde kendskab til deres opholdssteder og derfor ikke ønskede at opretholde fængslingen.⁵⁷

De fem unge mænd blev senere tiltalt og dømt for voldtægten af Carla. Straffene fastsatte Højesteret ved dom af 15. april 1935 fastsat til fængsel imellem to og fem år.⁵⁸

Fortolkningen af bestemmelsen i retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 2 a og lovændringen
Sagen resulterede efterfølgende i et efterspil internt i Anklagemyndigheden, inden den i sidste ende nåede Folketinget.

Rigsadvokaten var utilfreds med, at begæringen om varetægtsfængsling efter RPL § 780, stk. 1, nr. 2 a ikke blev køret. I modsætning til politiets fortolkning af fængslingsbestemmelsen, mente Rigsadvokaten, at bestemmelsen skulle forstås bredere. Han var af den opfattelse, at unddragelsesrisikoen kunne være tilstede som følge af både et objektivt og et subjektivt moment. Hvor det subjektive moment alene omhandlede sigtede personlige forhold, var det objektive moment udtryk for, at de sigtede i sagen ville undrage sig en langvarig fængselsstraf.⁵⁹

Foranlediget af sagen fra Fannerup, folkets reaktion herpå og Rigsadvokatens erklærede fortolkning af RPL § 780, stk. 1, nr. 2 a fremsatte konservative medlemmer af Folketinget den 16. januar 1935 forslag⁶⁰ til en ny varetægthjemmel⁶¹, hvorefter der skulle være mulighed for fængsling, "*når sigtelsen angår en særlig grov forbrydelse, og mindst et års frihedsberøvelse må antages at være forskyldt*".⁶²

Justitsministeren bad herefter sit Retsplejeudvalg om at kommentere lovforslaget. Det resulterede i, at udvalget afgav betænkning om forslag til en sådan bestemmelses formulering og anvendelsesområde. Betænkningen indeholdt kun få overvejelser og fortolkningsbidrag, og den efterfølgende behandling af lovforslaget i Folketinget og Landstinget gav heller ikke uddybende oplysninger om, hvornår bestemmelsen skulle anvendes.

---

⁵⁷ Scharf s. 7-9 og 22-23.

⁵⁸ U.1935.531H

⁵⁹ Scharf, s. 28-29

⁶⁰ Lovforslag nr. 57 af 16. januar 1935.

⁶¹ Scharf, s. 16-21 og 27-28

⁶² Wilhjelm, s. 83

Lovforslaget blev bortset fra én enkelt stemme enstemmigt vedtaget og trådte i kraft den 11. maj 1935 med ordlyden:⁶³

*"Fængsling kan besluttes, naar der (...) foreligger Forhold, der i væsentlig Grad bestyrker Sigtelsen, og Forbrydelsens Grovhed samt Arten eller Omfanget af de strafferetlige Foranstaltninger, der kan blive Spørgsmaal om at anvende, skønnes at kræve, at Sigtede af Hensyn til Retshaandhævelsen ikke bør være paa fri Fod".*⁶⁴

Bestemmelsen blev indsat i RPL § 780, stk. 1, nr. 2 d, og dermed tydeliggjorde Folketinget, at bestemmelsen i RPL § 780, stk. 1, nr. 2 a - hvis ikke tidligere så i hvert fald for fremtiden - ikke skulle anvendes i sager som Fannerup-sagen.

Kun kommunisten Munch-Petersen stemte imod forslaget, som efter hans mening var *"en given efter for reaktionære strømninger"*.⁶⁵

3.2 Hensynet bag bestemmelsen om retshåndhævelsesarrest

3.2.1 Retsfølelsen som hensyn

Af den hidtidige fremstilling fremgår det, at retshåndhævelsesarrest ikke - trods sit navn - er begrundet i hensynet til at håndhæve retten og mere overordnet i hensynet til kriminalitetsbekæmpelsen. Det egentlige formål med bestemmelsen må derfor i stedet søges i bestemmelsens tilblivelse. Som nævnt i ovenstående afsnit efterlod lovgivningsprocessen ikke mange fortolkningsbidrag til eftertiden. Retsplejeudvalgets formulering af bestemmelsen, som senere blev vedtaget i uændret form, var dog efterfulgt af en begrundelse for bestemmelsens eksistens.

Udvalgets flertal anførte, at varetægtsfængsling ikke kun skulle begrundes i straffeprocessuelle hensyn, men at hensynet til retsbevidstheden i visse tilfælde ville kræve, at den sigtede ikke var på fri fod inden dom. Ifølge flertallet kunne det virke stødende for folk og egnet til at forvirre retsbevidstheden, at en sigtet kunne færdes frit, når mistanken mod ham var særlig stærk og den begåede forbrydelse var af alvorlig karakter.⁶⁶ Retshåndhævelsesarrest må derfor anses for legitimeret i hensynet til *retsbevidstheden*;

---

⁶³ Wilhjelm, s. 83 og Scharf, s. 29-31

⁶⁴ Lov nr. 175 af 11. maj 1935

⁶⁵ Scharf, s. 31

⁶⁶ Rigsdagstidende 1934-35, tillæg B, spalte 2159-2160 gengivet i Bet. nr. 1496, s. 17.

eller i hensynet til ikke at forvirre denne. I den juridiske litteratur er der enighed om, at begrebet *retsbevidstheden* i denne sammenhæng må forstås som *retsfølelsen*.⁶⁷

3.2.2 Begrebets betydning i relation til fængslingsgrunden retshåndhævelsesarrest

Selvom begrebet *retsfølelsen* ofte forekommer i den juridiske litteratur, er forståelsen og indholdet af begrebet usædvanlig ukonkretiseret. De sammenhænge, hvori begrebet anvendes, synes at insinuere en indforståethed af begrebets betydning, som dog efterlader flere spørgsmål såsom; hvad er retsfølelse, hvis retsfølelse refereres der til, og hvorfor fremføres retsfølelsen som et argument for en lovændring? Det er ingenlunde formålet med denne afhandling, at definere begrebet udtømmende, ligesom begrebets berettigelse som retsskabende hensyn heller ikke vil blive behandlet.

Det vil derimod i det følgende blive uddybet, hvad begrebets indhold er i relation til retshåndhævelsesarrest.

I den juridiske litteratur angives det, at der i relation til retshåndhævelsesarrest sigtes til *retsfølelsen i befolkningen*.⁶⁸ Denne forståelse er også i overensstemmelse med det lovforberedendes udvalgs flertal, og at fremsættelsen af lovforslaget bl.a. skyldes befolkningens reaktion på Fannerup-sagen.

Endvidere må der være tale om den *almene retsfølelse i befolkningen*, da denne kan være anderledes end den retsfølelse, som er blandt mindre befolkningsgrupper herunder ofres eller dommeres retsfølelse.⁶⁹ Den almene retsfølelse i befolkningen bliver derved udtryk for det, som må formodes at være den generelle holdning i befolkningen.

Alf Ross beskriver blandt andet retsfølelsen som en "*umiddelbar indstilling af billigelse eller misbilligelse overfor en handlenorm*".⁷⁰ Videre anfører Ross om retsfølelsen, at denne er adskilt fra *reale hensyn*, som ifølge Ross er udtryk for "*en vurdering af retsregler på grundlag af rationelle argumenter om reglernes faktiske relevans i forhold til forudsatte interesser*".⁷¹ Hansen og Werlauff skriver om retsfølelsen, at denne "*er et*

---

⁶⁷ Smith, s. 314, Wilhelm, s. 85, Gammeltoft-Hansen, Strafferetspleje 2, s. 141, Lindencrone og Werlauff, s. 710, Smith, m.fl., s. 533, Waaben, s. 3, Rørdam, Sammenspillet mellem de to former for retshåndhævelsesarrest i retsplejelovens § 762, stk. 2, s. 1

⁶⁸ Smith, m.fl. s. 553; Jochimsen, s. 235 og Gammeltoft-Hansen, Strafferetspleje 2, s. 141

⁶⁹ Ryberg, s. 39 og 125

⁷⁰ Ross, s. 456

⁷¹ Ross, s. 456

*udtryk for den fornemmelse for, hvad der er retfærdighed, som vi alle har i os, men som kan give sig vidt forskellige udslag hos mennesker og befolkningsgrupper."*⁷²

Ud fra disse beskrivelser synes begrebet *retsfølelsen* at udgøre en indstilling eller en holdning til en given adfærd eller handling på baggrund af en umiddelbar følelsesmæssig og retfærdighedspræget vurdering, som ikke nødvendigvis indeholder rationelle argumenter.

På den baggrund forekommer Bo Von Eybens definition af hensynet til retsfølelsen ganske rammende for den betydning, som hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen må antages at have i forhold til retshåndhævelsesarrest. Bo Von Eyben definerer hensynet til retsfølelsen som:

*"Det forhold, at det antages at ville opleves som urimeligt og stødende, hvis visse former for krænkende adfærd (...) ikke gav anledning til retlig reaktion"*⁷³

3.2.3 Ret sfølelsens betydning som hensyn i relation til området for straffeprocessuelle tvangsindgreb

Det fremgår af udvalgsarbejdet, at såvel flertallet som mindretallet var sig bevidste om, at den nye fængslingsbestemmelse ikke byggede på de straffeprocessuelle hensyn som varetægtsfængslingen oprindeligt var begrundet i.⁷⁴

Da retshåndhævelsesarrest dermed ikke varetager noget egentligt straffeprocessuelt formål, har argumenterne imod bestemmelsen særligt været, at retshåndhævelsesarrest er udtryk for anticiperet straf og har repressiv karakter.⁷⁵

Indførslen af retshåndhævelsesarrest må uanset kritikken og de betænkeligheder, der har været, tages som udtryk for, at lovgiver har accepteret et brud med varetægtsfængslings oprindelige formål og berettigelse.

Herved har lovgiver også bestemt, at hensynet til den *almene retsfølelse i befolkningen* i visse tilfælde kan veje tungere end hensynet til beskyttelsen af den personlige frihed.

---

⁷² Hansen & Werlauff, s. 113

⁷³ Von Eyben, s. 328

⁷⁴ Rigsdagstidende 1934-35, tillæg B, spalte 2163-2166, gengivet i Bet. nr. 1496, s. 17-18

⁷⁵ Se bl.a. Gammeltoft-Hansen, Varetægtsfængsling, s. 352

Hensynet berettiger derudover også et brud med grundsætningerne om *ingen straf før dom og enhver skal betragtes som uskyldig, indtil han er dømt*.

3.3. Indsættelsen af bestemmelsen i retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2

3.3.1 Baggrunden for indsættelsen den nye bestemmelse

Den vedtagne bestemmelse i RPL § 780, stk. 1, nr. 2 d indeholdt ikke et krav til den konkret forskyldte fængselsstraf. I modsætning hertil angav det oprindeligt fremsatte lovforslag, at "*mindst et års frihedsberøvelse måtte antages at være forskyldt*".⁷⁶

Der var derfor uklarhed om, hvad der skulle være den nedre grænse for bestemmelsens anvendelse i relation til den begåede forbrydelses grovhed. Det blev heller ikke ved lovændringen i 1978 nærmere præciseret, hvad der skulle være kravet til den konkret forskyldte straf, selvom lovteksten blev gennemgående ændret og reglerne om varetægtsfængsling flyttet fra RPL § 780 til § 762.⁷⁷ Af forarbejderne til lovændringen i 1978 fremgik det dog, at anvendelsesområdet for retshåndhævelsesarrest var søgt begrænset.⁷⁸ På trods af dette findes der fra tiden efter 1978 eksempler på kendelser, hvor der skete varetægtsfængsling efter stk. 2 (nuværende nr. 1), selvom straffen ved endelig dom blev udmålt til 3 måneders fængsling eller derunder.⁷⁹

Med kendelsen U.1983.391H blev spørgsmålet om den nødvendige konkrete straf i et vist omfang afklaret. Anklagemyndigheden havde i sagen begæret en række demonstranter varetægtsfængslet, efter at disse havde kastet sten mod politiet under uroligheder på Nørrebro. Demonstranterne blev sigtet efter straffelovens §§ 119 og 134 a. Anklagemyndigheden henviste i alle instanser til bestemmelsen om retshåndhævelsesarrest i RPL § 762, stk. 2 som hjemmel for de begærede fængslinger. I både by - og landsretten blev demonstranterne løsladt. Højesteret stadfæstede den 16. marts 1983 disse kendelser med begrundelsen:

"Anvendelse af varetægtsfængsling i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2, findes efter lovens forarbejder at forudsætte, at sigtelsen angår forhold af en sådan grovhed, at der

---

⁷⁶ Lovforslag nr. 57 af 16. januar 1935

⁷⁷ Lovændringen skete ved lov nr. 243 af 8. juni 1978. Kravet om en *særlig bestyrket mistanke* samt straf-ferammekravet på 6 års fængsel blev indsat loven.

⁷⁸ Bet. nr. 728, s. 27

⁷⁹ Bet. nr. 978, s. 18-20

*må forventes idømt langvarig fængselsstraf eller anden strafferetlig foranstaltning af tilsvarende indgribende betydning.*⁸⁰

Højesteret præciserede ikke nærmere i kendelsen, hvad der mentes med udtrykket *langvarig fængselsstraf*. Det var dog klart, at en fængselsstraf udmålt i dage eller få måneder ikke ville være tilstrækkelig.⁸¹ Herved afskar Højesteret anvendelse af bestemmelsen i visse voldssager.

Seks dage efter Højesterets kendelse anmodede Justitsministeriet om en udtalelse på området fra sit Strafferetsplejeudvalg. Udvalget fik mere præcist til opgave at overveje, hvordan lovregler om en udvidet adgang til retshåndhævelsesarrest i sager om vold mod sagesløse og vold mod politiet kunne udformes. Justitsministeriet henviste i anmodningen direkte til den nævnte kendelse og anførte, at der ikke var mulighed for at anvende retshåndhævelsesarrest i visse af sådanne sager.⁸² Fristen for udvalgets udtalelse blev fastsat til ca. en måned senere, som *senest i sidste halvdel af april måned 1983*.⁸³ Udvalget afgav udtalelse den 28. april 1983 i form af Betænkning nr. 978 af 1983 om Varetægtsfængsling i voldssager.

Frem til 1987 forløb et omfattende lovgivningsarbejde, der med lov nr. 386 af 10. juni 1987 resulterede i, at den oprindelige bestemmelse om retshåndhævelsesarrest blev suppleret med en udvidelse, så bestemmelsen i RPL § 762, stk. 2 fik følgende ordlyd:

"Stk. 2. En sigtet kan endvidere varetægtsfængsles, når der foreligger en særligt bestyret mistanke om, at han har begået

- 1) en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, om som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, og hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdet grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod, eller*
- 2) en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, §§ 244-246, § 250 eller § 252, såfremt lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdet grovhed kan vendtes at ville medføre*

---

⁸⁰ U.1983.391H

⁸¹ I Smith, m.fl., s. 559 anføres det, at der mindst skulle være tale om 8-10 måneders fængsel. I Bet. nr. 978, s. 36 anføres det at retshåndhævelsesarrest efter § 762, stk. 2 må anses for udelukket, hvor straffen må antages at blive op til 4 måneder.

⁸² Bet. nr. 978, s. 5

⁸³ Bet. nr. 978, s. 5-6

en ubetinget som på fængsel i mindst 60 dage og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod."⁸⁴

3.3.2 Debatten om den nye bestemmelse og hensynene bag

Da området for retshåndhævelsesarrest blev udvidet i 1987, var der gået over fire år, siden Retsplejeudvalget havde afgivet udtalelse den 28. april 1983. Som dette tidsrum indikerer, var tilslutningen til denne lovændring markant mindre, end den var i 1935, hvor retshåndhævelsesarresten blev indført. I det følgende gengives nogle af de hovedsynspunkter, som blev ført af såvel tilhængere som modstandere af udvidelsen.

Modstanderne af udvidelsen

Strafferetsplejeudvalgets medlemmer begrænsede sig ikke til blot at udtale sig om, hvordan reglerne om retshåndhævelsesarrest kunne udformes i den afgivne udtalelse, men fandt også anledning til at give udtryk for deres personlige holdning til en udvidelse af området. Flertallet på 5 ud af udvalgets 7 medlemmer angav, at de ikke kunne anbefale en gennemførelse af det i udtalelsen indeholdte lovudkast.⁸⁵

Flertallets kritik af udvidelsen faldt i flere dele. Indledningsvist blev det anført, at denne form for varetægtsfængsling reelt udgør en anticiperet straf, og at dette ikke kan accepteres for lovovertrædelser, der alene må formodes, at medføre en kortvarig fængselsstraf. I forlængelse heraf tilføjede flertallet, at det offerhensyn, der kan tale for, at voldsmanden straks varetægtsfængsles, på dette sted må vige for generelle retssikkerhedsmæssige hensyn. Videre påpegede flertallet, at en eventuel udvidelse ville være helt særegen i nordisk ret, samt at en udvidelse efter flertallets opfattelse ville være i strid med internationale standarder for varetægtsfængsling herunder særligt Europarådets ministerkomité's rekommandation af 27. juni 1980.⁸⁶ Bl.a. anførte Eva Smith, at den foreslåede bestemmelse ville gøre rekommandationen til et "*rent paradenummer*"⁸⁷ og "*en bestemmelse uden reelt indhold som ethvert land kan fortolke efter forgodtbefindende*".⁸⁸

---

⁸⁴ Lov nr. 386 af 10. juni 1987

⁸⁵ Bet. nr. 978, s. 7

⁸⁶ Bet. nr. 978, s. 54-55. Det fremgår af rekommandationen, at der foruden de i RPL § 762, stk. 1 nævnte tilfælde kan ske varetægtsfængsling: "*Even where the existence of the aforementioned grounds cannot be established, custody pending trial may nevertheless exceptionally be justified in certain cases of particularly serious offences.*", *Jf. Pkt. 2.4.*

⁸⁷ Smith, s. 315

⁸⁸ Smith, s. 315

Foruden fra Strafferetsplejeudvalget mødte den påtænkte udvidelse af området for retshåndhævelsesarrest også kritik fra andre sider. Justitsministeriet anmodede ved skrivelser af 17. december 1986 henholdsvis præsidenterne for Østre landsret, Vestre landsret og Københavns byret, Rigsadvokaten og Foreningen af Politimestre i Danmark om udtalelser vedrørende det lovforslag, som Justitsministeren fremsatte den 17. december 1986.⁸⁹ Det fremgår af høringssvarene, at alene Foreningen af Politimestre i Danmark kunne anbefale forslaget.⁹⁰

Kritikken fra disse institutioner var gennemgående ens. Nogle af retspræsidenterne anførte, at lovforslaget ikke kunne tiltrædes af retssikkerhedsmæssige grunde og synspunkter. Derudover var alle retspræsidenterne betænkelige ved kravet om en forventet straf på fængsel i mindst 60 dage, idet der herved skulle foretages en umiddelbar vurdering af den senere strafudmåling allerede i grundlovsforhøret. Denne forhåndsudmåling kunne ifølge Rigsadvokaten føre til, at retten var bundet ved den senere udmåling af dommen.⁹¹

Tilhængere af udvidelsen

Fortaleren for en udvidelse af retshåndhævelsesarrest på området for grove voldsforbrydelser var først og fremmest Justitsminister Erik Ninn-Hansen.

Han udtrykte, at det var krænkende for den almindelige retsfølelse "*... at personer, der har begået grove forbrydelser, forbliver på fri fod under efterforskningen*".⁹² I tilknytning hertil anførte han, at grov og meningsløs vold måtte antages at blive bedømt hårdere end tidligere.

Ministeren kommenterede også kravet om 60-dages fængsel i den foreslåede bestemmelse, idet der efter hans opfattelse forelå en fast udmålingspraksis på det påtænkte område for udvidelsen. Derfor mente ministeren ikke, at forhåndsudmålingen i forbindelse med grundlovsforhøret ville volde domstolene særlige vanskeligheder.⁹³ Han afviste desuden, at lovforslaget var i strid med internationale standarder.⁹⁴ Sammen med mini-

---

⁸⁹ LFB 1987-05-19 nr. 135, bilag 2

⁹⁰ Se note 89

⁹¹ Se note 89

⁹² LFF 1986-12-17 nr. 135, s. 1

⁹³ LFF 1986-12-17 nr. 135, s. 3

⁹⁴ LFB 1987-05-19 nr. 135, bilag 1

steren var Foreningen af Politimestre i Danmark og et mindretal i Strafferetsplejeudvalget tilhængere af lovforslaget.

Foreningen af Politimestre i Danmark efterspurgte i øvrigt en adgang til varetægtsfængsling ved overtrædelser af STRFL § 119. Begrundelsen var, at retssystemet ifølge foreningen havde forringet beskyttelsen af politiet med kendelsen U.1983.391H, idet politiet i højere grad end tidligere befandt sig i konfrontationer med persongrupper, der medførte sikkerhedsmæssige risici for politiet.⁹⁵

Hensynene bag bestemmelsen

Bestemmelsens hensyn må findes i fortalernes argumenter i det lovforberedende arbejde forud for den nye bestemmelse. Som ovenfor anført henviste ministeren først og fremmest til den hårdere bedømmelse af voldsforbrydelser, og det krænkende for den almindelige retsfølelse ved, "*at personer, der har begået grove voldsforbrydelser, forbliver på fri fod under efterforskningen.*"⁹⁶

Hovedhensynet bag udvidelsen synes derfor også at være hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen. Ved at fremhæve at voldsforbrydelser må antages at blive bedømt hårdere, tydeliggjorde ministeren øjensynligt også, at hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen er et dynamisk begreb. Hermed menes, at hensynets vægt i relation til den enkelte kriminalitetstype i høj grad afhænger af, hvordan befolkningens syn på kriminalitetstypen udvikler sig.⁹⁷ Den dengang strengere bedømmelse af voldsforbrydelserne resulterede således i, at hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen efter lovgivers opfattelse blev mere tungtvejende på dette område end hensynet til den personlige frihed og retssikkerhedsmæssige principper.

3.3.3 De senere udvidelser

Siden bestemmelsen i RPL § 762, stk. 2, nr. 2 blev indsat i 1987, er anvendelsesområdet blevet udvidet flere gange. Dette er sket ved indsættelse af yderligere straffebestemmelser i lovteksten. I samme periode er bestemmelsens øvrige betingelser herunder det fælles mistankekrav ikke blevet ændret.

---

⁹⁵ Bet. nr. 978, bilag 3

⁹⁶ LFF 1986-12-17 nr. 135, s. 1

⁹⁷ Mindretallet i strafferetsplejeudvalget udtrykte netop dette synspunkt i deres anbefaling af udvidelsen, jf. Bet. nr. 978, s. 55.

Den første udvidelse skete i 1994⁹⁸, da den nuværende § 123 i straffeloven blev omfattet af stk. 2, nr. 2. Bestemmelsen strafbelægger blandt andet vold og trusler overfor vidner og absorberer sådanne forhold, der ellers ville falde ind under STRFL § 244.⁹⁹ Af det lovforberedende arbejde hertil fremgår, at udvidelsen særligt er motiveret af hensynet til at beskytte offeret, dels for at beskytte dette mod yderligere overgreb, dels for at sikre offerets medvirken under straffesagen.¹⁰⁰ Foruden *offerhensynet* bliver der således også lagt vægt på hensynet til håndhævelsen af retten og herigennem hensynet til kriminalitetsbekæmpelsen.

Dernæst er straffelovens § 134 a indsat i 2002.¹⁰¹ Denne udvidelse ses i høj grad at være motiveret af det dengang forestående EU-formandskab og de frygtede forstyrrelser af den offentlige ro og orden.¹⁰² STRFL § 134 a er således indsat i præventivt øjemed af hensyn til den offentlige ro og orden.

Den hidtil mest omfangsrige udvidelse af RPL § 762, stk. 2, nr. 2 skete i 2008.¹⁰³ Forud for lovændringen havde Justitsministeriet anmodet Strafferetsplejeudvalget om at undersøge området for en udvidelse af reglerne om retshåndhævelsesarrest ved sædelighedskriminalitet.¹⁰⁴

Særligt overvejede udvalget, om der fandtes sædelighedsforbrydelser, hvor der ikke var mulighed for retshåndhævelsesarrest, men hvor der alligevel var tale om kriminalitet af en sådan hensynsløs og stødende karakter, at de kunne sidestilles med de voldssager, som allerede var omfattet.¹⁰⁵ Derfor anbefalede udvalget at udvide retshåndhævelsesarrest, hvor der "*... forekommer sager, som medfører straffe under 8-10 måneders fængsel, men som alligevel i betydelig grad er egnede til at støde retsfølelsen*".¹⁰⁶ På den baggrund blev bestemmelsen i RPL § 762, stk. 2, nr. 2 udvidet med mulighed for fængsling; ved kønslig omgængelse under udnyttelse af sindssygdom eller mental retardering,

---

⁹⁸ Lov nr. 366 af 18. maj 1994

⁹⁹ Se blandt andet Greve, m.fl., s. 84 modsætningsvis.

¹⁰⁰ Folketingstidende 1993-94, tillæg A, spalte 1344

¹⁰¹ Lov nr. 380 af 6. juni 2002

¹⁰² Folketingstidende 2001-2002 (2. samling), tillæg A, spalte 2941

¹⁰³ Lov nr. 499 af 17. juni 2008

¹⁰⁴ Bet. nr. 1496, s. 5-6

¹⁰⁵ Bet. nr. 1496, s. 42

¹⁰⁶ Bet. nr. 1496, s. 42

ved kønslig omgængelse med barn under 15 år, ved udbredelse af børnepornografi og ved blufærdighedskrænkelser begået overfor et barn under 15 år.¹⁰⁷

Endelig er RPL § 762, stk. 2, nr. 2 senest blevet udvidet ved indsættelsen af STRFL § 192 a, stk. 2.¹⁰⁸ Der er ikke i det lovforberedende arbejde til denne udvidelse nærmere udtrykt overvejelser eller begrundelser herfor, udover at der også i sager om besiddelse mv. af skydevåben på offentligt tilgængelige steder også bør være mulighed for retshåndhævelsesarrest i lighed med sager om vold og hensynsløs fareforvoldelse.¹⁰⁹

---

¹⁰⁷ Lov nr. 499 af 17. juni 2008. Siden er citeringen af straffebestemmelserne blev ændret som følge af den seneste revision i straffelovens kapitel om seksualforbrydelser. Det har ikke haft materiel betydning for RPL § 762, stk. 2, nr. 2.

¹⁰⁸ Lov nr. 501 af 12. juni 2009. Oprindeligt blev RPL § 762, stk. 2, nr. 2 formuleret med STRFL § 192 a, stk. 1 ved lov nr. 500 af 17. juni 2008.

¹⁰⁹ LFF 2008-03-28 nr. 171, afsnit 3.2

4. Anvendelsesområdet for bestemmelserne om retshåndhævelsesarrest

Af de forrige afsnit fremgår det, at bestemmelserne om retshåndhævelsesarrest i dag er angivet i de to bestemmelser i RPL § 762, stk. 2, nr. 1 og nr. 2, som begge i det væsentligste varetager hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen. I dette afsnit vil de materielle betingelser i de to numre blive analyseret.

4.1 Mistankekravet

4.1.1 Litteraturen og forarbejder

De to bestemmelser i RPL § 762, stk. 2, nr. 1 og nr. 2 har et fælles mistankekrav, som fremgår af RPL § 762, stk. 2, 1. pkt., der angiver:

"En sigtet kan endvidere varetægtsfængsles, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at han har begået..."¹¹⁰

Ud fra en ordlydsfortolkning forekommer kravet om en *særligt bestyrket mistanke* strengere end kravet om en *begrundet mistanke*, som varetægtsfængsling efter RPL § 762, stk. 1, nr. 1-3 er betinget af.¹¹¹ Dette synspunkt kommer også til udtryk i den juridiske litteratur og det lovforberedende arbejde.

Om den begrundede mistanke angiver Smith, m.fl. at der *"skal foreligge objektive data, som med betydelig styrke peger mod tiltalte som skyldig i den forbrydelse, han sigtes for. Det må kræves, at sandsynligheden for at sigtede har begået den påsigtede handling, skal være større end sandsynligheden for, at han er uskyldig."*¹¹² Til sammenligning anfører samme forfattere om den særligt bestyrket mistanke: *"...beviset for, at sigtede har begået forbrydelsen må ligge tæt op ad de krav, der kræves til en domfældelse."*¹¹³ Gammeltoft-Hansen skriver om samme krav, *"... ved retshåndhævelsesarrest skal bestå en meget betydelig sandsynlighed for, at sagen vil ende med domfældelse i overensstemmelse med sigtelsen, når det fuldstændige efterforskningsmateriale foreligger og bliver afprøvet under domsforhandlingen."*¹¹⁴

---

¹¹⁰ LBK nr. 1255 af 16/11/2015

¹¹¹ LBK nr. 1255 af 16/11/2015

¹¹² Smith, m.fl., s. 538

¹¹³ Smith, m.fl., s. 554

¹¹⁴ Gammeltoft-Hansen, strafferetspleje 2, s. 132. Se også, Rørdam, Retshåndhævelsesarrest, s. 198; Jochimsen, s. 206 og Andersen & Werlauff, s. 466

Af det lovforberedende arbejde til lovændringen i 1978, hvorved det nuværende mistankekrav i RPL § 762, stk. 2 blev formuleret, kan det også læses, at der må stilles høje krav til mistanken for fængsling.¹¹⁵ Det fremgår heraf, at det blev overvejet, om mistankekravet ved retshåndhævelsesarrest skulle formuleres således, at sigtede enten skulle have tilstået, eller at det skulle anses for godtgjort, at sigtede er skyldig. Udvalget afstod dog fra at anbefale nogle af disse konstruktioner.¹¹⁶

I forbindelse med det lovforberedende arbejde op til indførslen af bestemmelsen i RPL § 762, stk. 2, nr. 2 udtrykker Justitsministeriet sig desuden mere konkret om mistankekravet i relation til voldssager. Efter ministeriets opfattelse vil kravet om en særlig bestyrket mistanke ikke være opfyldt i voldssager, hvis der er tvivl om det faktiske hændelsesforløb i forhold til selve den udøvede vold. Videre anføres det, at lægefaglige vurderinger af skaderne og grundige afhøringer af sigtede, forurettede og eventuelle vidner er nødvendige, hvis sigtede ikke tilstår.¹¹⁷

I relation til sædelighedssager fordrer en særligt bestyrket mistanke ifølge Retsplejeudvalget "*en meget høj grad af sandsynlighed for, at sigtede er skyldig*".¹¹⁸ Den omstændighed, at mistanken stort set skal vurderes på baggrund af forurettedes forklaring alene, udelukker imidlertid ikke, at denne kan være særligt bestyrket.¹¹⁹

4.1.2 Praxis

Uanset hvor præcist de forskellige udlægninger af kravet om en særligt bestyrket mistanke er forsøgt formuleret i litteraturen og forarbejder, skal retten i sidste ende foretage et skøn.¹²⁰ En analyse af kravet må derfor nødvendigvis inddrage retspraksis.

4.1.2.1 Kendelser i hvilke der blev fundet en særligt bestyrket mistanke

I kendelsen U.2014.1041Ø anførte landsretten i sine præmisser, at efter "*... sigtedes egen forklaring er der særligt bestyrket mistanke om, at han har gjort sig skyldig i i hvert fald overtrædelse af straffelovens § 232*"¹²¹. Sigtede havde i byretten forklaret, at han flere gange havde befølt sin kærestes to niecer på 5-6 år og 8-9 år, mens disse sov.

---

¹¹⁵ Bet. nr. 728, s. 27

¹¹⁶ Bet. nr. 728, s. 27, et mindretal i udvalget foreslog, at mistankekravet, i de tilfælde hvor sigtede ikke tilsoed, skulle skærpes derhen, at "*sigtedes benægtelse efter det oplyste må anses for uantagelig*", s. 31

¹¹⁷ Hesselbjerg, s. 321

¹¹⁸ Bet. nr. 1496, s. 88

¹¹⁹ Bet. nr. 1496, s. 88

¹²⁰ Bet. nr. 728, s. 22

¹²¹ U.2014.1041Ø

For så vidt angik den ældste, var det sket under tøjet på både kønsdelen og ballerne, mens han alene havde befølt den yngste på ballerne uden på tøjet.

I kendelsen TfK2008.98/3 forklarede sigtede i byretten, at han havde solgt stoffer i perioden fra oktober 2006 til januar 2007, herunder havde han solgt 100 gram kokain til en enkelt person for 40.000 kr. Derudover havde han solgt kokain til tilfældige i byen og fra sin bopæl. Byretten fandt, at der forelå en særligt bestyrket mistanke efter sigtedes erkendelse, hvilket landsretten tiltrådte.

I de refererede kendelser fandt henholdsvis Østre landsret og Vestre landsret, at der var særligt bestyrket mistanke grundet sigtedes erkendelse. Som andre eksempel herpå kan der henvises til bl.a. TfK2010.1031 og TfK2000.327. I sidstnævnte skete der imidlertid ikke fængsling, da hensynet til retshåndhævelsen ikke fandtes tilstrækkeligt tungtvejende.

Erkender sigtede de faktiske omstændigheder, mens selve sigtelsen nægtes, vil det efter retspraxis ligeledes være tilstrækkeligt til at mistankekravet i RPL § 762, stk. 2 er opfyldt.¹²²

I den trykte retspraxis forekommer det sparsomt med kendelser, i hvilke der bliver stueret en særligt bestyrket mistanke på trods af, at sigtede ikke erkender sigtelsen eller de faktiske omstændigheder.

Dette var dog tilfældet i U.2008.1268Ø. Sigtede blev begæret fængslet på baggrund af tre indbrudstyverier og et røveri. Det seneste forhold var halvandet år gammelt og røveriforholdet var i sig selv otte år gammelt. Byretten fængslede sigtede efter RPL § 762, stk. 1, nr. 3 med henvisning til, at sigtede kunne forstyrre efterforskningen vedrørende særligt røveriforholdet, hvis han blev sat på fri fod. Landsretten fandt ikke, at der var bestemte grunde til at antage, at sigtede på fri fod ville vanskeliggøre forfølgningen vedrørende det 8 år gamle røveriforhold, hvorfor der ikke kunne fængsles RPL § 762, stk. 1, nr. 3. I stedet fængslede landsretten efter RPL § 762, stk. 2, nr. 1 med følgende be-

---

¹²² Se eks. TfK2010.1073, hvor landsretten tiltrådte, at mistanken var særligt bestyrket af de grunde, som byretten havde anført. Byretten havde henvist til de sigtedes egne forklaringer om hændelsesforløbet. De sigtede blev dog løsladt, da hensynet til retshåndhævelsen ikke længere nødvendiggjorde fængsling.

grundelse: "Efter fundet af sigtedes dna på den hue, der må antages at være anvendt ved bankrøveriet, de optagne billeder fra røveriet, sammenholdt med den geografiske sammenhæng mellem sigtedes bopæl, tyveriet af gerningsvåbnet, sigtedes besøg på Kalundborg/Holbæk-egnen og gerningsstedet, og sammenholdt med sigtedes daværende personlige forhold findes der særligt bestyrket mistanke om, at sigtede har begået røveri efter straffelovens §288, stk.1, nr.1."¹²³

Det ses ikke angivet i kendelsen med hvilken sandsynlighed dna-profilen fra huen matchede sigtedes dna, men på trods heraf må mistanken i sagen karakteriseres som stærkt underbygget.¹²⁴

I både teorien og forarbejderne er det angivet, at kravet om en særligt bestyrket mistanke i almindelighed vil være opfyldt, hvis der sker dom i første instans.¹²⁵ Dette ses endvidere at være forudsat i den nyligt afsagte højesteretskendelse af 7. oktober 2016 i sag 152/2016, hvori det anføres:

"Kravet om, at der skal foreligge særlig bestyrket mistanke om, at T er skyldig, er også opfyldt, idet han som nævnt er fundet skyldig ved byrettens dom."¹²⁶

4.1.2.2 Kendelser i hvilke der ikke blev fundet særligt bestyrket mistanke

I TfK2014.62 var en mand sigtet for forsøg på voldtægt, subsidiært forsøg på andet seksuelt forhold end samleje mod en kvindelig forurettet, som han efter gensidig aftale havde kørt hjem tidligt om morgenen.

Det fremgik af sigtelsen i sagen¹²⁷, at sigtede blandt andet skulle have befølt forurettede på brysterne og i skridtet, ligesom han skulle have knappet forurettedes bukser op for herefter at forsøge og få en hånd ned i hendes skridt. Endeligt skulle han have forsøgt at tvinge forurettede til at beføle sit lem, inden det lykkedes forurettede at åbne bildøren og flygte.

---

¹²³ U.2008.1268Ø

¹²⁴ Se til sammenligning de refererede kendelser i artiklen, "Dna som bevis i straffesager, hvor en matchende dna-profil er det eneste, der knytter tiltalte til gerningsstedet eller forbrydelsen" af Eva Staal gengivet i TfK2011.515.

¹²⁵ Gomard, m.fl., s. 117 og Bet. nr. 1496, s. 88

¹²⁶ H2016.152.2016

¹²⁷ Forurettedes forklaring til politirapport var ikke gengivet i kendelsen, men da anklageren alene henviser til forurettedes forklaring som begrundelse for den begærede fængsling, var sigtelsen formuleret ud fra netop forurettedes forklaring.

Sigtede forklarede, at han ganske korrekt havde kørt forurettede hjem. Da de ankom til forurettedes bopæl, havde de ifølge sigtede krammet og kysset hinanden, inden forurettede var gået. Ifølge sigtede var der ikke sket andet, og forurettede protesterede i øvrigt ikke på noget tidspunkt.

Sigtede havde meldt sig selv til politiet, efter at han havde set en efterlysning i en avis, der omhandlede en voldtægt begået af en ukendt gerningsmand. Sigtede forklarede herom, at forurettedes navn ifølge artiklen var udenlandsk, og han mente derfor, at den omtalte gerningsmand kunne være ham, da forurettede talte dårligt dansk.

Anklagemyndigheden henviste som begrundelse for varetægtsfængsling efter RPL § 762, stk. 2, nr. 1 til forurettedes forklaring til politiet, samt til en forklaring som forurettede angiveligt havde givet til en veninde kort efter episoden. Landsretten fandt, at der forelå en begrundet mistanke om i hvert fald for forsøg på andet seksuelt forhold end samleje. Derimod vurderede landsretten, at der ikke forelå en særlig bestyrket mistanke om sigtedes skyld i relation til de bestemmelser, som sigtelsen vedrørte, hvorfor RPL § 762, stk. 2, nr. 1 ikke kunne anvendes. Ifølge Landsretten var der alene en særligt bestyrket om blufærdighedskrænkelser. I sine præmisser henviste landsretten blandt andet til forurettedes forklaring som begrundelse for mistankens manglende styrke.

Uanset at opfyldelsen af mistankekravet ifølge Strafferetsplejeudvalget ikke er udelukket alene grundet den omstændighed at forurettedes forklaring står alene, er mistanken ifølge landsretten ikke tilstrækkelig til fængsling efter RPL § 762, stk. 2, nr. 1 i den konkrete situation. Kendelsen er et tydeligt eksempel på, at en særligt bestyrket mistanke fordrer et stærkere bevisgrundlag end en begrundet mistanke.

En plejhjemsassistent var i U.1998.291H sigtet for drab, jf. til dels forsøg herpå i 22 tilfælde ved aktiv dødshjælp over en 2½-årig periode. Ifølge sigtelsen var drabene sket ved, at plejhjemsassistenten selv havde givet beboerne medicin enten efter at have ordineret og seponeret medicinen på egen hånd eller efter at have givet den ordinerende læge urigtige oplysninger om beboernes helbredstilstand. Sigtede nægtede alle forholdene.

Byretten fandt ikke, at der var en særligt bestyrket mistanke, men fængslede efter RPL § 762, stk. 1, nr. 3. Landsretten vurderede på baggrund af oplysningerne om de afdøde beboeres sygeforløb, at der var en særligt bestyrket mistanke i seks af forholdene og fængslede efter RPL § 762, stk. 2, nr. 1. Højesteret bemærkede indledningsvist, at det var uklart, i hvilket omfang dødshjælp skulle subsumeres under STRFL § 237. Dernæst lagde Højesteret afgørende vægt på, at der ikke forelå nærmere faglige oplysninger om, hvordan de afdøde beboeres helbredstilstand havde været forud for behandlingen og døden. På trods af udtalelser fra Stadslægen der underbyggede sigtelsen, fandt Højesteret herefter, at der ikke var en særligt bestyrket mistanke mod plejehjemsassistenten i nogle af de seks forhold, som landsretten havde fængslet på baggrund af. Da Højesteret videre vurderede, at der ikke var nogen kollisionsfare blev sigtede løsladt, uden Højesteret tog stilling til, om der var en begrundet mistanke.

Kendelsen er et eksempel på, at mistankekravet i RPL § 762, stk. 2 kan være svært håndterbart. Alene landsretten fandt, at der var en særligt bestyrket mistanke, men byrettens og Højesterets begrundelser, for at mistanken ikke var særligt bestyrket, var ikke enslydende. Desuden var både byretten og landsretten enige om at tillægge oplysningerne fra sygeplejekardeks vægt i mistankevurderingen. Alligevel nåede de to instanser frem til to forskellige resultater. Endeligt bevidner utilstrækkeligheden af Stadslægens udtalelse om, hvor strengt kravet om en særligt bestyrket mistanke er.

Der er i kendelsen U.1992.952/2V tale om et noget specielt handlingsforløb. Tidligere er det angivet, at domfældelse i første instans som det klare udgangspunkt er tilstrækkeligt til at statuere en særligt bestyrket mistanke under anken. Dette er imidlertid ikke tilfældet i denne kendelse.

T, der var thailænder, var sammen med nogle landsmænd endt i et slagsmål med nogle danskere. Efter slagsmålet blev T tiltalt og efterfølgende dømt for overtrædelse af STRFL §§ 245 og 246 ved at have skåret en person i halsen og ved at have stukket B i brystkassen med den følge, at B senere afgik ved døden. 10 dage efter dommen afgav T en forklaring til politiet, som var uoverensstemmende med den forklaring, som T havde afgivet i retten under sagen. Efter to vidner på TV havde udtalt, at T ikke havde stukket B i brystkassen, afgav også disse nye forklaringer til politiet. T ankede herefter byret-

tens dom, hvorfor der skulle tages stilling til spørgsmålet om varetægtsfængsling under anken.

I landsretten blev T løsladt med dissens 2-1. De to dommere, som stemte for at løslade T, udtalte, for så vidt angik § 245-forholdet, at hensynet til retshåndhævelsen ikke krævede, at T skulle varetægtsfængsles under anken. Efter rettens opfattelse var der ikke en særligt bestyrket mistanke mod T, om at denne havde overtrådt STRFL § 246, grundet uoverensstemmelserne mellem de forklaringer som T og de to vidner havde afgivet i byretten og deres nye forklaringer til politiet. En dommer stemte for at fængsle T, idet han fandt, at vidnernes nye forklaringer var i overensstemmelse med deres forklaringer i retten.

Det fremgår ikke af kendelsen hvor mange vidner, der afgav forklaring i forbindelse med domsfældelsen af T, ligesom det ej heller fremgår, hvilken betydning de to vidners forklaringer i byretten havde for skyldsspørgsmålet. Yderligere er det ikke oplyst, om T oprindeligt tilstod overtrædelsen af STRFL § 246 under domsforhandlingen. Med de forbehold viser kendelsen imidlertid, at kravene til domsfældelse og kravene til en særligt bestyrket mistanke nødvendigvis må ligge tæt, idet mistanken mod T gik fra at være tilstrækkelig til domfældelse til ikke at være særligt bestyrket.

4.1.2.3 Samspillet mellem mistankekravet og kriminalitetskravet

Det er ikke i sig selv tilstrækkeligt til fængsling efter RPL § 762, stk. 2, at der er godtgjort en særligt bestyrket mistanke om, at en lovovertrædelse er begået. Da de to numre i RPL § 762, stk. 2 kvalificerer de straffebestemmelser, som kan begrunde retshåndhævelsesarrest, må der nødvendigvis foreligge en særligt bestyrket mistanke om, at en sådan straffebestemmelse er overtrådt. Til at illustrere dette, kan her fremhæves kendelsen i U.2010.378V:

Efter fund af en pumpgun på sigtedes bopæl blev denne begæret fængslet, idet Anklagemyndigheden vurderede, at besiddelsen var sket under særligt skærpende omstændigheder og henførte derfor forholdet under STRFL § 192 a, stk. 1, nr. 1. Sigtede erkendte besiddelsen, men nægtede at forholdet skulle subsumeres under den nævnte straffebestemmelse.

Landsretten lagde i kendelsen vægt på; opbevaringsmåden, at Anklagemyndigheden ikke var fremkommet med andre oplysninger om anskaffelsesmåden, end det sigtede havde oplyst, og at sigtede ikke havde ammunition til våbenet. Herefter anførte landsretten, at det på det foreliggende grundlag "*... findes betænkeligt (...) at statuere, at der foreligger en særlig bestyrket mistanke om, at besiddelsen er sket under særlig skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 192a. Med den begrundelse tiltrædes det, at der ikke er grundlag for varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2*".¹²⁸

4.2 Kriminalitetskravene og indikationskravet

4.2.1 Generelt

Mens mistankekravet er identisk for de to bestemmelser i RPL § 762, stk. 2, adskiller de sig fra hinanden ved at have hvert sit kriminalitetskrav og indikationskrav. Derfor behandles de to numre hver for sig i det følgende.

Indledningsvist skal det dog bemærkes, at GRL § 71, stk. 5 og RPL § 762, stk. 3 fastsætter nogle minimumsregler for alle typer af varetægtsfængsling, som naturligvis også gælder for retshåndhævelsesarrest. Sammenfattende følger det af de to bestemmelser, at der ikke kan varetægtsfængsles, hvis lovovertrædelsen alene kan ventes at ville medføre straf af bøde eller fængsel i højst 30 dage.

4.2.1 Stk. 2, nr. 1

4.2.1.1 Kriminalitetskravet

Den første del af lovteksten i RPL § 762, stk. 2, nr. 1 indeholder bestemmelsens kriminalitetskrav:

*"... en lovovertrædelse, som er **undergivet offentlig påtale**, og som **efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover**,"¹²⁹*

Betingelsen om, at lovovertrædelsen skal være undergivet offentlig påtale, udelukker i sig selv ganske få straffelovsovertrædelser. STRFL § 152 f, § 275 og § 305, stk. 2 henviser til en række lovovertrædelser, hvorom det bestemmes, at de er undergivet privat påtale. Videre er straffelovens § 293, stk. 2 undergivet privat påtale.

Bestemmelsens anvendelsesområde indsnævres i højere grad af betingelsen om, at lovovertrædelsen efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover. Det er væsentligt at

---

¹²⁸ U.2010.378V

¹²⁹ LBK nr. 1255 af 16/11/2015

bemærke, at der her stilles krav til strafferammen i den straffebestemmelse, som sigtelsen rejses efter. Bestemmelsen indeholder derimod intet krav til den forventede straf for det påsigtede forhold.

Formuleringen i bestemmelsen bevirker, at også lovovertrædelser, hvis strafferamme alene går op til 6 års fængsel, er omfattet. Seksårskravet er altså et minimumskrav.¹³⁰ I litteraturen¹³¹, forarbejder¹³² og retspraksis¹³³ er der enighed om, at en skærpet strafferamme for en given lovovertrædelse tages i betragtning. Det betyder eksempelvis, at sigtelsen vedrørende formueforbrydelser kan opfylde seksårskravet, hvis retten vurderer, at forholdet er så groft, at det skal henføres under STRFL § 286.

Kriminalitetskravet i RPL § 762, stk. 2, nr. 1 er ligesom mistankekravet et relativt strengt krav i den bredere straffeprocessuelle kontekst. Det strenge kriminalitetskrav i RPL § 762, stk. 2, nr. 1 markerer, at bestemmelsen er forbeholdt de mest alvorlige forbrydelser.¹³⁴

4.2.1.2 Indikationskravet

Tidligere i fremstillingen er det beskrevet, at retshåndhævelsesarrest særligt adskiller sig fra de øvrige fængslingsgrunde ved ikke at varetage straffeprocessuelle hensyn. I lovtæksten i både RPL § 762, stk. 2, nr. 1 og nr. 2 kommer dette til udtryk ved formuleringen af indikationskravet, der angiver det konkrete behov, der skal være, for at et straffeprocessuelt indgreb kan anvendes.

Mens dette krav i høj grad er konkretiseret i bestemmelserne i RPL § 762, stk. 1, nr. 1-3¹³⁵, forekommer indikationskravene i RPL § 762, stk. 2, nr. 1 og nr. 2 meget generelle. Begæres sigtede fængslet efter bestemmelsen i stk. 2, nr. 1 skal dommeren således vurdere om:

---

¹³⁰ Gammeltoft-Hansen, Strafferetspleje 2, s. 141

¹³¹ Smith. m.fl., s. 559 og Gomard, m.fl., s. 117

¹³² Bet. nr. 728, s. 27

¹³³ Se bl.a. U.1980.361H

¹³⁴ Af forarbejderne til indsættelsen af det nuværende kriminalitetskrav i 1978 fremgår det, at anvendelsesområdet for RPL § 762, stk. 2, nr. 1 herved var tilsigtet begrænset, jf. Bet. nr. 728, s. 27.

¹³⁵ Se afsnit 2.2.2 for en mere uddybende beskrivelse af RPL § 762, stk. 1, nr. 1-3.

"... hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod,"¹³⁶

Det er udledt ovenfor, at der med formuleringen *hensynet til retshåndhævelsen* menes *hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen*.¹³⁷ Er de øvrige betingelser i RPL § 762, stk. 2, nr. 1 opfyldt, er der således overladt et vidt skøn til dommeren, hvorom det alene er bestemt, at *oplysningerne om forholdets grovhed* skal indgå.

Forholdets grovhed

Den omstændighed, at *forholdets grovhed* skal indgå i dommerens skøn om, hvorvidt hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen kræver, at sigtede ikke er på fri fod, har affødt, hvad der kan karakteriseres som et supplerende kriminalitetskrav udtrykt ved en undergrænse for den forventede straf ved endelig dom.

Som beskrevet tidligere angav Højesteret i kendelsen U.1983.391H, at varetægtsfængsling efter RPL § 762, stk. 2 forudsatte, at der måtte forventes idømt en *langvarig fængselsstraf*. Dette blev siden fortolket som et krav om mindst 8-10 måneders fængsel.¹³⁸

Såvel før som efter denne kendelse er det imidlertid blevet hævdet, at minimumsgrænsen for retshåndhævelsesarrest i relation til den forventede fængselsstraf er væsentligt højere. I artiklen "*Retshåndhævelsesarrest (varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2)*"¹³⁹ fra 1984 gennemgik Peter Rørdam en række kendelser, hvor Anklagemyndigheden havde begæret sigtede fængslet efter RPL § 762, stk. 2. Rørdam kom på denne baggrund frem til, at der generelt måtte kræves en forventet fængselsstraf i omegnen af de 2 år, for at der kunne ske varetægtsfængsling efter stk. 2.¹⁴⁰

Med nyere praksis fra hovedsagligt Højesteret synes spørgsmålet om den forventede fængselsstraf i høj grad at være afklaret.

I U.2012.1088H skulle Højesteret afgøre om T1 skulle fængsles efter RPL § 762, stk. 2, nr. 1. T1, T2 og T3 havde begået røveri mod en guldsmedeforretning, hvorved de havde opnået et udbytte på ca. 1,8 mio. kr. T2, der have udført selve røveriet, blev straffet med fængsel i 1 år og 3 måneder, hvoraf 5 måneder blev gjort betinget. T1 havde alene haft

¹³⁶ LBK nr. 1255 af 16/11/2015

¹³⁷ Se afsnit 3.2. I afsnittet er hensynet forsøgt defineret.

¹³⁸ Smith., mfl. s. 559 og Bet. nr. 1496, s. 14

¹³⁹ Rørdam, Retshåndhævelsesarrest, s. 196-212

¹⁴⁰ Rørdam, Retshåndhævelsesarrest, s. 209-211

til opgave at vente i nærheden i forbindelse med røveriet. T1 afgav fuld tilståelse til politiet og vedstod denne forklaring indenretligt. Både byretten og landsretten fængslede på denne baggrund T1 efter RPL § 762, stk. 2, nr. 1. Højesteret løslod T, idet Højesteret udtalte, at:

"varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, forudsætter, at der konkret foreligger et forhold, som ved endelig dom må forventes at føre til en straf på mindst 1 års ubetinget fængsel..."¹⁴¹

Da Højesteret fandt, at den forventede straf for T1 var en delvist betinget dom, ligesom T2 var blevet idømt, var betingelserne for retshåndhævelsesarrest derfor ikke opfyldt.

Det i kendelsen udtalte krav om et års ubetinget fængsel som betingelse for anvendelse af RPL § 762, stk. 2, nr. 1 er siden blevet fulgt med kendelserne i U.2013.3254V og U.2014.1815H. I begge disse kendelser henvises der i øvrigt direkte til U 2012.1088 H. Det må herefter anses for fastlagt, at fængsling efter RPL § 762, stk. 2, nr. 1 kræver en forventet fængselsstraf på minimum 1 år, og at denne straf skal være ubetinget.¹⁴²

Af Højesterets begrundelse i U.2012.1088H fremgår det desuden, at det er det *aktuelle forhold*, der skal forventes at medføre en fængselsstraf på mindst et års ubetinget fængsel, jf. formuleringen "... konkret foreligger et forhold,..".¹⁴³ Denne omstændighed har særlig betydning i det tilfælde, hvor sigtede har en reststraf, der må forventes udløst, eller som er blevet udløst.

Kendelsen i U.2008.1095/2V er illustrativ for problematikken. T blev idømt en fængselsstraf på 1 år og 3 måneder for overtrædelse af bl.a. STRFL § 191. Den udmålte straf var en fællesstraf, hvori indgik en udløst reststraf på 242 dage. Anklagemyndigheden begærede efter domsafsigelsen T fængslet efter dom i medfør af RPL § 762, stk. 2, nr.

---

¹⁴¹ U.2012.1088H

¹⁴² Forud for U.2012.1088H havde Højesteret i kendelserne U.2011.2056H og U.2011.3380H gradvist bevæget sig fra præmisserne i U.1983.391H til det fastsatte krav i U.2012.1088H. I U.2011.2056H løslod Højesteret S med henvisning til, "at S måtte forventes idømt en straf udmålt i måneder". I U.2011.3380H udtalte Højesteret: "Varetægtsfængsling efter bestemmelsen forudsætter, at der konkret foreligger et forhold, som ved endelig dom må forventes at udløse en straf på mindst et års fængsel".

Det var dog først med U.2012.1088H, at Højesteret præciserede, at den forventede straf nødvendigvis skulle være ubetinget.

¹⁴³ U.2012.1088H

1, jf. § 769. Byretten fængslede T, der kærede kendelsen til landsretten, som siden løslod T. Landsrettens kendelse lød således:

"I retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, må ordene »forholdets grovhed« forstås således, at det er det konkrete forhold, der skal indgå i vurderingen af fængslingsgrundlaget. Det bemærkes herved, at det ved denne vurdering skal tages i betragtning, at T tidligere er dømt for tilsvarende kriminalitet. Derimod indgår det ikke i vurderingen, at den samlede straf, som følge af at reststraffen er udløst, er udmålt til fængsel i 1 år og 3 måneder. Det forhold vedrørende overtrædelse af straffelovens § 191, som T er dømt for, er herefter ikke af en sådan grovhed, at hensynet til retshåndhævelsen kræver, at han efter dommen (...) skal være fortsat varetægtsfængsel, indtil afsoning kan påbegyndes."¹⁴⁴

Som det fremgår, løslader retten, fordi det konkrete forhold ikke er tilstrækkeligt groft. Endvidere udtales det, at den udløste reststraf ikke indgår i vurderingen af fængslingsgrundlaget.

Landsretten udtalte dog, at det i relation til vurderingen af det konkrete forholds grovhed skal tages i betragtning, at T tidligere var dømt for tilsvarende kriminalitet. Denne retstilstand er senere blevet fulgt i kendelserne U.2011.3283Ø og U.2014.1815H.

I sidstnævnte kendelse blev T, der var straffet med fængsel i 3 år og 6 måneder, fængslet efter dom i medfør af RPL § 762, stk. 2, nr. 1. Af Højesterets begrundelse fremgik de allerede udledte betragtninger fra dette afsnit. Derudover præciserede Højesteret yderligere forholdet mellem straffen for det aktuelle forhold og en fastsat fællesstraf, idet retten udtalte:

"Fællesstraffen på fængsel i 3 år og 6 måneder må anses for udmålt efter princippet om modereret kumulation. (...) Efter karakteren af den udøvede vold, T's ledende rolle i Loyal to Familia, og den omstændighed, at det strafbare forhold er begået i prøvetiden ganske kort tid efter T's prøveløsladelse fra afsoning af straf for tilsvarende kriminalitet, finder Højesteret, at det aktuelle forhold efter de foreliggende oplysninger ville udløse en straf på mindst et års ubetinget fængsel, hvis der ses bort fra reststraffen."¹⁴⁵

---

¹⁴⁴ U.2008.1095/2V

¹⁴⁵ U.2014.1815H

Af uddraget fremgår det, at det ikke skal søges udledt hvilken del af fællesstraffen, som det aktuelle forhold må antages at udgøre. I stedet skal retten vurdere, hvilken straf der ville være blevet udmålt for det aktuelle forhold, såfremt dette havde været vurderet isoleret.

Hensynet til retshåndhævelsen (retsfølelsen)

Smith m.fl. angiver, at domstolene i Danmark indtil 1992 muligvis satte lighedstegn mellem, om forbrydelsen var tilstrækkelig grov til at begrunde retshåndhævelsesarrest i medfør af RPL § 762, stk. 2, nr. 1, og om hensynet til retshåndhævelsen krævede, at sigtede ikke var på fri fod. Det vil sige, at domstolene syntes at fængsle efter retshåndhævelsen, hvis forbrydelsen generelt havde den fornødne grovhed.¹⁴⁶

Som følge af at Den Europæiske Menneskerettigheds konvention (EMRK) den 1. juli 1992 blev inkorporeret i dansk ret,¹⁴⁷ ændredes denne praksis. Året forinden havde Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) afsagt den såkaldte Letellier-dom.¹⁴⁸

Letellier var en fransk kvinde, der nu levede med sin tredje mand. Den 6. juli 1985 var hendes forrige mand blevet dræbt af et skud affyret fra en bil. Gerningsmanden blev anholdt senere samme dag, og han erkendte forholdet. Videre oplyste gerningsmanden, at han af Letellier var blevet betalt for at begå drabet. Letellier indrømmede bl.a., at hun - uden at have tænkt videre over det - havde samtykket overfor gerningsmanden, efter denne havde tilbudt at udføre drabet, men hun nægtede i øvrigt medvirken til forbrydelsen.

Letellier blev herefter varetægtsfængslet fra den 8. juli 1985 til den 24. december 1985, hvor hun blev løsladt, da en dommer fandt, at Letellier havde ført tilstrækkeligt bevis for, at hun ville møde under retssagen. Anklagemyndigheden appellerede løsladelsen, og den 22. januar 1986 blev Letellier fængslet på ny. Retten henviste som begrundelse for fængslingen til, at denne skete for at forhindre kollision med efterforskningen, og at der var fare for, at hun ville unddrage sig retsforfølgningen. Desuden angav retten som en yderligere fængslingsgrund: *"It is necessary in order to protect public order from the*

---

¹⁴⁶ Smith, m.fl., s. 556-557

¹⁴⁷ Lov nr. 285 af 29. april 1992

¹⁴⁸ CASE OF LETELLIER v. FRANCE nr. 29/1990/220/282 (Application no. [12369/86](#))

disturbance caused by the offence".¹⁴⁹ Letellier forblev herefter varetægtsfængslet indtil den 10. maj 1988, selvom hun flere gange anmodede om løsladelse.

Den 21. august 1986 klagede Letellier til Kommissionen over varetægtsfængslingerne, idet hun anførte, at disse havde været i strid med EMRK artikel 5-3, der dikterer ret til rettergang inden for en rimelig tid for enhver, der anholdes eller frihedsberøves. Letellier's klage blev herefter indbragt for EMD.

EMD tog i dommen stilling til grundlaget for de forskellige fængslingsgrunde. På dette sted er det imidlertid navnlig de passager, hvor EMD udtalte sig om fængslingsgrunden; *It is necessary in order to protect public order from the disturbance caused by the offence*, der er særlige interessante, da det danske modstykke hertil udgøres af retshåndhævelsesarresten.¹⁵⁰ Det skyldes, at EMDs fortolkninger i uddragene også har betydning for anvendelsen af fængslingsgrunden retshåndhævelsesarrest i Danmark. Dette er en følge af, at EMRK er inkorporeret i dansk ret, hvorfor den danske stat er forpligtet til at sikre de rettigheder, som er nævnt i konventionen, jf. EMRK artikel 1. Det er desuden angivet i konventionen, at det er EMD, der har kompetence i spørgsmål vedrørende fortolkningen af konventionen, og at EMDs afgørelser er bindende for medlemslandene, jf. EMRK artikel 32 og artikel 46.

Af EMD's præmisser i dommen fremgår det, at den accepterer, at visse overtrædelser kan give anledning til "*social disturbance*"¹⁵¹ grundet deres særlige grovhed, og at dette kan retfærdiggøre varetægtsfængsling i hvert fald for en tid, forudsat at den nationale lovgivning anerkender en sådan fængslingsgrund.

Videre udtalte domstolen imidlertid: "*However this ground can be regarded as relevant and sufficient only provided that it is based on facts capable of showing that the accused's release would actually disturb public order. In addition detention will continue to be legitimate only if public order remains actually threatened;*"¹⁵².

EMD vurderede i Letellier-dommen, at disse betingelser ikke var opfyldt, da den franske domstol kun havde vurderet de fortsatte fængslinger ud fra et abstrakt synspunkt,

---

¹⁴⁹ CASE OF LETELLIER v. FRANCE, paragraph 13

¹⁵⁰ Smith, m.fl., s. 557

¹⁵¹ CASE OF LETELLIER v. FRANCE, paragraph 51

¹⁵² CASE OF LETELLIER v. FRANCE, paragraph 51

hvor alene forbrydelsens alvor blev taget i betragtning. Der var derfor sket en overtrædelse af EMRK artikel 5-3 ved de fortsatte fængslinger af Letellier.¹⁵³

EMD videreførte sin praksis i Letellier-dommen med Tomasi-dommen¹⁵⁴, som domstolen afsagde året efter. Tomasi var ligesom Letellier varetægtsfængslet i flere år under henvisning til bl.a. *"Tomasi's continued detention is necessary to protect public order from the prejudice caused by the offences."*¹⁵⁵

Præmisserne i de to domme, hvad angår denne fængslingsgrund, forekommer næsten identiske. I Tomasi-dommen udtalte EMD dog yderligere: *"In exceptional circumstances - and subject, obviously, to there being sufficient evidence (...) this factor may therefore be taken into account..."*.¹⁵⁶ En direkte oversættelse heraf synes at indeholde et krav om, at der skal foreligge et tilstrækkeligt eller fyldestgørende bevis for, at den offentlige orden vil blive forstyrret ved en løsladelse.

Med de to afgørelser fastslår EMD, at en forbrydelses grovhed ikke i sig selv er tilstrækkelig til, at sigtede kan fængsles. Der må hertil endvidere stilles krav om, at der foreligger konkrete omstændigheder, der kan vise, at en løsladelse af tiltalte faktisk vil forstyrre den offentlige orden. Eller adopteret til dansk ret; at løsladelsen faktisk vil krænke hensynet til retshåndhævelsen og dermed hensynet til den *almene retsfølelse i befolkningen*.¹⁵⁷ Ved fortsatte fængslinger skal fængslingsgrundlaget endvidere vurderes på ny, idet lovligheden af forlængelsen beror på, at den almene retsfølelse i befolkningen faktisk vil blive krænket ved en løsladelse. En sådan praksis er i overensstemmelse med RPL § 764, stk. 4, 2. pkt., der bestemmer at de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for varetægtsfængsling er opfyldt, skal anføres i kendelsen.

Om EMD med Tomasi-dommen har haft til hensigt yderligere at skærpe kravene for fængslingsgrundlaget forekommer uvist, selvom en ordlydsfortolkning muligvis peger i den retning.

---

¹⁵³ CASE OF LETELLIER v. FRANCE, paragraph 51-53

¹⁵⁴ CASE OF TOMASI v. FRANCE nr. 27/1991/279/350 (Application no. [12850/87](#))

¹⁵⁵ CASE OF TOMASI v. FRANCE, paragraph 22

¹⁵⁶ CASE OF TOMASI v. FRANCE, paragraph 91

¹⁵⁷ I Smith m.fl., s. 557 formuleres retstilstanden efter Letellier således: *"For at anvende retshåndhævelse skulle der påvises konkrete forhold, der gjorde, at netop denne mistænkte løsladelse måtte antages at krænke den almindelige retsfølelse"*, mens Rørdam, Retshåndhævelsesarrest, s. 199 anfører: *"Det skal vel nærmest være opførende for 'retsfølelsen', hvis en person, der er under særlig bestyrket mistanke for at have begået en sådan kriminalitet, skulle kunne forblive på fri fod"*.

EMD's betragtninger i Letellier-dommen og Tomasi-dommen satte allerede i 1992 sit aftryk i dansk retspraksis.

I U.1992.877H var den nu 19-årige T sigtet for som 18-årig at have dræbt sin bror ved at have affyret to skud med et haglgevær mod denne, mens broderen sov. T erkendte, at have affyret de to skud. Under sagen blev det oplyst, at T's bror igennem en længere periode havde været voldelig overfor T og deres fælles mor, samt at han i øvrigt havde terroriseret familien. Ved et retsmøde den 1. juni 1992 forlængede byretten varetægtsfængslingen af T, der på daværende tidspunkt havde været fængslet i præcis et halvt år. T kærede denne afgørelse med det resultat, at han blev løsladt af landsretten med dissens 2-1. Anklagemyndigheden kærede landsrettens kendelse til Højesteret, der stadfæstede denne den 24. august 1992 med følgende begrundelse:

"Under hensyn til de ganske særlige omstændigheder ved det påsigtede drab og sigtedes alder finder Højesteret ikke tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at hensynet til retshåndhævelsen kræver, at sigtede, der efter mere end 6 måneders varetægtsfængsel har været løsladt siden 16. juni 1992, varetægtsfængsles på ny."¹⁵⁸

Til trods for at der var tale om drab og dermed en særdeles alvorlig forbrydelse, så afstod Højesteret fra at fængsle sigtede med henvisning til forbrydelsens grovhed. Der henvistes i øvrigt til Letellier-dommen i kendelsen.

Højesteret begrundede løsladelsen af sigtede med konkrete omstændigheder i sagen. Uanset det ønskelige heri, gælder alene den almindelige begrundelsesregel i RPL § 218 for kendelser om varetægtsfængsling, hvorved sigtede løslades.¹⁵⁹ På baggrund af EMD-praksis må det påhvile Anklagemyndigheden at påvise, at den almene retsfølelse i befolkningen faktisk vil blive krænket ved en løsladelse, og at hensynet til retshåndhævelsen kræver, at sigtede ikke er på fri fod. Kan begæringen ikke støttes på konkrete omstændigheder i sagen, må udgangspunktet derfor være, at der skal ske løsladelse, selvom forbrydelsen har den nødvendige grovhed. Derfor kunne Højesteret formentlig have begrænset sig til konstateringen heraf i U.1992.877H.

---

¹⁵⁸ U.1992.877H

¹⁵⁹ Se afsnit 2.2.4

TfK2008.98/3 og U.2011.3272Ø er eksempler på fængslende kendelser, i hvilke der anføres de konkrete omstændigheder, hvorpå det støttes, at hensynet til retshåndhævelsen kræver fængsling. Byretten henviste i TfK2008.98/3 til mængden af stof samt arten af stoffet ved fængslingen, hvilke grunde landsretten tiltrådte. I U.2011.3272Ø var T idømt 2 års fængsel. Landsretten begrundede konkret fængslingen med, at der var tale om sædelighedsforbrydelser overfor mindreårige piger, som var kommet i T's hjem. Disse begrundelser fremstår som værende i overensstemmelse med de krav, som EMD dikterede med Letellier-dommen og Tomasi-dommen.¹⁶⁰

Betydningen af kriminalitetens art

Tidligere i dette afsnit er der henvist til en artikel forfattet af Peter Rørdam, hvori det anføres, at der i almindelighed kræves en længere fængselsstraf ved berigelsesforbrydelser end ved personfarlige forbrydelser for, at RPL § 762, stk. 2, nr. 1 kan anvendes.¹⁶¹

Selvom retten sjældent udtaler sig eksplicit om betydningen af kriminalitetens art ved retshåndhævelsesarrest, kan der dog udledes en vis støtte til Rørdams påstand i retspraksis.¹⁶² I U.2014.1471H, hvor der var sigtet for overtrædelse af STRFL § 192 a, anførte Højesteret eksempelvis, at den omhandlende kriminalitet var:

"...af en sådan art, at en straf i form af minimumsstraffen på 1 års fængsel som udgangspunkt vil være tilstrækkelig til at kunne danne grundlag for varetægtsfængsling ud fra hensynet til retshåndhævelsen efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr.1..."¹⁶³

I U.2013.477H fandt Højesteret omvendt ikke, at betingelserne for fængsling efter dom i medfør af RPL § 762, stk. 2, nr. 1 var opfyldt. T1 og T2 var forud for kendelsen idømt fængselsstraffe på hhv. 1 år og 9 måneder og 1 år for berigelseskriminalitet. Højesteret begrundede bl.a. løsladelsen i karakteren af den begåede kriminalitet.

---

¹⁶⁰ EMDs praksis er imidlertid ikke fulgt undtagelsesfrit. I U2008.1268Ø og TFK2010.1031 konstaterede retten blot, at hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

¹⁶¹ Rørdam, Retshåndhævelsesarrest, s. 209 og 211. Rørdam tiltrådte konklusionerne fra denne artikel i en senere artikel fra 1996; Rørdam, Sammenspillet mellem de to former for retshåndhævelsesarrest i retsplejelovens § 762, stk. 2, s. 30

¹⁶² Se eks. U.2014.1471H, U.2013.477H, U.2011.3380H og U.2008.1544V

¹⁶³ U.2014.1471H

Den nyligt afsagte Højesterets kendelse af 7. oktober 2016 i sag 152/2016 afviger muligvis fra den hidtidige praksis på området. Højesteret angav bl.a. følgende i kendelsens præmisser:

"Det er ikke tilstrækkeligt til at varetægtsfængsle efter bestemmelsen, at det nævnte mindstekrav for den forventede straf er opfyldt, idet der må foretages en konkret vurdering af, om hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod. Ved denne konkrete vurdering kan kriminalitetens art spille en rolle. F.eks. må der i almindelighed kræves mere til at begrunde fængsling i sager om økonomisk kriminalitet end i sager om personfarlig kriminalitet."¹⁶⁴

Det er klart udtrykt i uddraget, at kriminalitetens type kan bevirke en forskel i vurderingen af, om betingelserne for at anvende retshåndhævelsesarrest efter RPL § 762, stk. 2, nr. 1 er opfyldt. Indholdet af ordet "mere", der angiver dette, er dog ikke nærmere defineret. Det fremstår imidlertid i højere grad som værende i relation til den konkrete vurdering af, om hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod, at kriminalitetens type kan have betydning.

Videre forsøg på at opstille generelle retningslinjer for, hvornår der er påvist sådanne konkrete omstændigheder, at der kan anvendes retshåndhævelsesarrest efter stk. 2, nr. 1, forekommer uanset det belejlige heri vanskeligt, da det netop er det konkrete element, der er afgørende.

4.2.2 Stk. 2, nr. 2

4.2.2.1 Kriminalitetskravet

RPL § 762, stk. 2, nr. 2 indledes som følger

"... en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 123, § 134 a, § 192 a, stk. 2, § 218, § 222, § 225, jf. § 216, stk. 2, § 218 eller § 222, § 235, stk. 1, §§ 244-246, § 250 eller § 252 eller en overtrædelse af straffelovens § 232 over for et barn under 15 år, såfremt lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage..."¹⁶⁵

---

¹⁶⁴ H2016.152-2016

¹⁶⁵ LBK nr. 1255 af 16/11/2015

De citerede paragraffer i stk. 2, nr. 2 er udtryk for en positiv afgrænsning af, hvornår bestemmelsen kan bringes i anvendelse, idet sigtelsen nødvendigvis må vedrøre en af de angivne straffebestemmelser.¹⁶⁶ Som det fremgår af uddraget fra bestemmelsen, er det i høj grad ved voldsforbrydelser og sædelighedsforbrydelser, at der kan ske fængsling efter nr. 2.

Bestemmelsen indeholder desuden et lovbestemt grovhedskriterium. Det er angivet direkte i lovteksten, hvilken længde den konkret forskyldte fængselsstraf skal forventes at have, for at der kan ske fængsling efter bestemmelsen. Retten skal derfor foretage en konkret vurdering heraf.

Ved indsættelsen af 60-dageskravet i lovteksten tydeliggøres det desuden, at der ikke skal sættes lighedstegn mellem forbrydelsens grovhed, og om hensynet til retshåndhævelsen kræver, at sigtede ikke er på fri fod, hvilket er i overensstemmelse med EMDs praksis.

4.2.2.2 Indikationskravet

Endelig er anvendelsen af fængslingsbestemmelsen i RPL § 762, stk. 2, nr. 2 betinget af, at:

"... hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod"¹⁶⁷

Vedrørende denne betingelse kan der i det væsentligste henvises til det under afsnit 4.2.1.2 anførte. Det er derfor ligeledes afgørende for anvendelsen af RPL § 762, stk. 2, nr. 2, om der i det enkelte tilfælde foreligger konkrete omstændigheder, der kan påvise, at en løsladelse af sigtede vil krænke den almene retsfølelse i befolkningen.

Mens det ikke lader sig gøre at beskrive disse konkrete omstændigheder videre i relation til bestemmelsen i nr. 1, er der, for så vidt angår nr. 2 fortolkningsbidrag i forarbejderne. Den eksplicitte opregning af straffebestemmelserne i nr. 2 har haft det resultat, at lovgiver forsøger at indkredse anvendelsesområdet for nr. 2. Således er der i det lovforberedende arbejde angivet nogle omstændigheder, som skal tillægges vægt ved vurderingen af, om en løsladelse af sigtede vil krænke den almene retsfølelse i befolkningen, og dermed ved vurderingen af om der skal ske fængsling.

---

¹⁶⁶ Smith, m.fl., s. 562, se desuden kendelsen U.2013.3254V.

¹⁶⁷ LBK nr. 1255 af 16/11/2015

I bemærkningerne til det lovforslag, som Justitsministeren fremsatte den 17. december 1986, udtrykte ministeren sig særligt om anvendelsesområdet for RPL § 762, stk. 2, nr. 2 ved voldsforbrydelser. Det fremgår heraf, at bestemmelsen især var tilsigtet anvendt ved de "... *groveste tilfælde af meningsløs gadevold overfor sagesløse og overfald over for persongrupper, der efter karakteren af deres arbejde er særlig udsat for angreb (f.eks. taxachauffører)*"¹⁶⁸, samt "...*hvor der er anvendt våben eller påført mere betydelige skader, og i visse gentagelsestilfælde.*"¹⁶⁹.

Som bilag 3 til det nævnte lovforslag var desuden vedlagt et kort resumé af en række domme med det formål at eksemplificere, hvilke tilfælde der efter ministerens opfattelse ville være hhv. omfattet og ikke-omfattet af bestemmelsen i nr. 2. Det kan udledes af disse, at særligt de omstændigheder, at volden er *begået af flere i forening*, at volden er begået mod *ofre, der er ukendte for gerningsmanden*, og at volden har *resulteret i brud, tandskader* eller lignende, kan have betydning.¹⁷⁰

I den betænkning, som Strafferetsplejeudvalget afgiver forud for indsættelsen af en række sædelighedsbestemmelser i stk. 2, nr. 2, udtrykker udvalget også specifikke overvejelser om de omstændigheder, der efter udvalgets opfattelse kan være afgørende for fængslingsspørgsmålet.¹⁷¹ Disse har særlig relevans, da det er angivet i det fremsatte lovforslag, at dette bygger på udvalgets betænkning.¹⁷²

Vedrørende anden kønslig omgængelse med barn under 15 år angav udvalget, at en *familierelation* mellem sigtede og forurettede kunne give forholdet en stødende karakter. Omvendt ville det tale imod fængsling efter retshåndhævelsen, såfremt sigtede og forurettede var *kærester* eller på anden måde havde følelsesmæssige relationer.¹⁷³

---

¹⁶⁸ LFF 1986-12-17 nr. 135, s. 3

¹⁶⁹ LFF 1986-12-17 nr. 135, s. 3. Se også LFF 1984-02-22 nr. 80, s. 6

¹⁷⁰ LFF 1986-12-17 nr. 135, bilag 3

¹⁷¹ Det angives bl.a. at det må anses for særligt egnet til at støde retsfølelsen, at der er sket overgreb mod børn, jf. Bet. nr. 1496, s. 11 og 42 og LFF 2008-03-28 nr. 165, afsnit 1 (indledning). Som følge af de straffebestemmelser, som blev indsat med lovændringen, må det dog i højere grad være en forudsætning for fængsling end en konkret omstændighed, der kan begrunde fængsling.

¹⁷² LFF 2008-03-28 nr. 165, afsnit 1 (indledning)

¹⁷³ Bet. nr. 1496, s. 54-56

I relation til kønslig omgængelse ved udnyttelse af sindssygdom eller mental retardering anførte udvalget, at det måtte være afgørende, "... i hvilken grad der foreligger en udnyttelse af manglende evne hos forurettede til reelt at modsætte sig uønskede seksuelle handlinger fra gerningsmandens side."¹⁷⁴

Om børnepornografi skriver udvalget, at fængsling efter stk. 2, nr. 2 særligt kan være relevant, hvor der er tale om udbredelse af *adskillige billeder af grov karakter* indeholdende eks. samleje, eller hvor billederne har *meget grov karakter*, idet de f.eks. viser samleje mellem en voksen mand og et lille barn. Efter udvalgets vurdering er det i almindelighed en forudsætning for anvendelse af nr. 2 ved børnepornografi, at barnet fremtræder som værende *under 12 år*. Hvor det udbredte materiale alene er *fiktive fremstillinger*, mener udvalget dog, at der ikke er behov for retshåndhævelsesarrest, fordi der ikke er sket et forudgående overgreb mod et barn.¹⁷⁵

Endelig bemærker udvalget om retshåndhævelsesarrest ved blufærdighedskrænkelser, at anvendelsesområdet herfor må være snævert. Det kræves derfor, at forholdet *grænsede* til anden kønslig omgængelse end samleje. Et sådant overgreb vil navnlig kunne få en tilstrækkelig stødende karakter, hvis det er begået mod et barn *under 12 år*. Antallet af overgreb kunne desuden have betydning.¹⁷⁶

I kendelserne U.2014.1041Ø og TfK2000.604 henviser både Østre Landsret og Vestre Landsret til flere af de ovenfor anførte omstændigheder.

I U.2014.1041Ø blev fængslingen begrundet med, at forbrydelserne var begået gentagne gange, at de var begået overfor piger på hhv. 5-6 år og 8-9 år, at pigerne havde været i sigtedes varetægt, og at der i relation til den ene pige havde været tale om krænkelser i området mellem blufærdighedskrænkelser og andet seksuelt forhold en samleje med et barn under 15 år.

I kendelsen TfK2000.604¹⁷⁷ fremhævede landsretten omfanget og grovheden af den begåede vold samt de alvorlige skader, som volden resulterede i.

---

¹⁷⁴ Bet. nr. 1496, s. 66 og 90

¹⁷⁵ Bet. nr. 1496, s. 59-60 og 90

¹⁷⁶ Bet. nr. 1496, s. 89-90

¹⁷⁷ I kendelsen udtalte landsretten desuden, at det ikke er til hinder for fængsling over en længere periode, at denne sker med hjemmel RPL § 762, stk. 2, nr. 2.

De overvejelser og forudsætninger, som er kommet til udtryk i det lovforberedende arbejde til RPL § 762, stk. 2, nr. 2, er unægteligt vigtige fortolkningsredskaber, når det skal vurderes, om den almene retsfølelse i befolkningen må anses for krænket og dermed, om hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod. På samme tid er det dog væsentligt at holde sig for øje, at den *almene retsfølelse i befolkningen*, som tidligere beskrevet, er et dynamisk begreb.¹⁷⁸

---

¹⁷⁸ Se afsnit 3.3.2. En tilsvarende forståelse af begrebet kom til udtryk i Bet. nr. 1496, s. 84, idet udvalget beskrev den foreslåede udvidelse som "*en ajourføring af anvendelsesområdet for de gældende regler om retshåndhævelsesarrest*".

5. Retshåndhævelsesarrestens selvstændige anvendelsesområde

I afsnit 4 er det udledt, hvilke betingelser der skal være opfyldt, for at bestemmelserne om retshåndhævelsesarrest i RPL § 762, stk. 2 kan anvendes. Er der samtidig grundlag for at anvende én eller flere af bestemmelserne i RPL § 762, stk. 1, er der intet i vejen for, at Anklagemyndigheden i sin begæring henviser til flere fængslingsbestemmelser, eller at dommeren gør det i sin kendelse. Med øje for de retsfølger, som valget af varetægts hjemmel har, kan såvel Anklagemyndigheden som dommeren dog være motiveret til at begrænse sig til bestemte af disse.

5.1 Habilitet

RPL § 60 indeholder regler om inhabilitet og fastsætter i stk. 2, at:

"Ingen må deltage som dommer under hovedforhandlingen i en straffesag, såfremt den pågældende vedrørende det forhold, som tiltalen angår, har truffet afgørelse om at varetægtsfængsle den tiltalte efter § 762, stk. 2,¹⁷⁹

Bestemmelsens indsættelse i retsplejeloven var et resultat af den såkaldte Hauschildtsag¹⁸⁰, hvor EMD fandt, at Danmark havde overtrådt EMRK artikel 6, som bl.a. fastsætter, at enhver har ret til en retfærdig rettergangen ved en uafhængig og upartisk domstol. Hauschildt blev i byretten idømt 7 års fængsel for berigelseskriminalitet, efter han havde været varetægtsfængslet i 4 år. Varetægtsfængslingen var i dette tidsrum blevet forlænget 39 gange af den samme dommer, som senere var retsformand under domsforhandlingen i sagen i byretten.¹⁸¹ Ved ni af disse forlængelser havde dommeren alene henvist til RPL § 762, stk. 2.¹⁸² EMD fandt på den baggrund, at Hauschildts tvivl om domstolens upartiskhed var objektivt begrundet.¹⁸³ Habilitetsreglen i RPL § 60, stk. 2 er derfor et udslag af, at rettergangen ikke blot skal være fair, men den skal også fremstå fair.

I praksis har reglen haft den betydning, at dommeren ofte begrænser sig til alene at anvende en af fængslingsbestemmelserne i RPL § 762, stk. 1, selvom Anklagemyndighe-

---

¹⁷⁹ LBK nr. 1255 af 16/11/2015. Bestemmelsen blev indsat i 1987 og har haft sin nuværende ordlyd siden 2000.

¹⁸⁰ CASE OF HAUSCHILDT v. DENMARK 24/05/89 (Application no. [10486/83](#))

¹⁸¹ Smith, s. 316

¹⁸² Toftegaard Nielsen, s. 159

¹⁸³ CASE OF HAUSCHILDT v. DENMARK, paragraph 52

den også har begæret sigtede fængslet efter RPL § 762, stk. 2, nr. 1 eller 2. Bevæggrunden herfor er et ønske om ikke at gøre sig inhabil.¹⁸⁴

5.2 Foranstaltninger under fængslingen

Fængslingskendelsen kan desuden få betydning for de vilkår, som fængslingen skal udvikles under. Det skyldes, at anvendelsen af en række foranstaltninger afhænger af hjemlen for fængslingen.

Anvendelse af isolation, hvorved arrestanten udelukkes fra fællesskabet, er betinget af, at varetægtsfængslingen er besluttet i medfør af bestemmelsen i RPL § 762, stk. 1, nr. 3, jf. § 770 a, stk. 1, nr. 1. Kompetencen til at træffe afgørelse om isolation tilkommer retten, efter at politiet har anmodet herom, jf. § 770 a, stk. 1.

Varetægtsarrestantens muligheder for at modtage besøg samt for at modtage og afsende breve er reguleret i RPL §§ 771 og 772. Det fremgår af begge bestemmelser, at arrestanten som udgangspunkt har ret hertil.¹⁸⁵

Udgangspunktet modificeres for det første af hensynet til orden og sikkerhed i fængslet, idet besøg kan nægtes, og breve tilbageholdes, hvis det er begrundet heri, jf. RPL § 771, stk. 1, 1. pkt. modsætningsvist og § 772, stk. 1, 3. pkt. Endvidere kan politiet modsætte sig besøg eller bestemme, at besøg i varetægtsfængslet skal finde sted under kontrol, hvis hensynet til varetægtsfængslingens øjemed kræver dette, jf. § 771, stk. 1, 2. pkt. Ligeledes kan politiet tilbageholde et brev, hvis modtagelsen eller afsendelsen af dette vil være til skade for efterforskningen, jf. § 772, stk. 1, 3. pkt.

Tilbageholdes et brev, skal spørgsmålet om tilbageholdelsens opretholdelse forelægges for retten til afgørelse, jf. § 722, stk. 1, 4. pkt. Nægter politiet besøg, eller forlanger politiet, at besøg finder sted under kontrol, kan arrestanten desuden kræve at få spørgsmålet herom forelagt retten til afgørelse, jf. § 771, stk. 1, 4. pkt.

Som det fremgår af ovenstående, stilles der hverken ved besøgskontrol eller brevtilbageholdelse krav om, at der ved fængslingskendelsen er henvist til en bestemt varetægts hjemmel. Bortses der fra de tilfælde, hvor disse foranstaltninger er nødvendige af hen-

---

¹⁸⁴ Smith, m.fl. s. 80

¹⁸⁵ Varetægtsarrestanten har dog ingen meddelelseshemmelighed ifht. breve, der sendes til - eller fra fængslingsstedet, jf. RPL § 772, stk. 1, 2. pkt.

syn til opretholdelse af hensynet til orden og sikkerhed i fængslet, synes det praktiske udgangspunkt dog at være, at der ved fængslingen skal være henvist til RPL § 762, stk. 1, nr. 3.

For så vidt angår tilbageholdelse af breve, stemmer dette også overens med, at såvel kollisionsarrest som brevtilbageholdelse er begrundet i beskyttelsen af efterforskningen. Vedrørende besøgskontrol kan der henvises til kendelserne i U.2004.2188V og U.1992.905/1V. I førstnævnte var arrestanten fængslet efter stk. 1, nr. 3. Han var ikke isolationsfængslet, og han talte dagligt i telefon med sin søn. På trods af dette bestemte landsretten, at besøg stadig skulle finde sted under kontrol af politiet. Landsretten begrundede dette med, at der ikke var grund til at øge sigtedes muligheder for at få besked ud af arresten.

I kendelsen fra 1992 udtalte landsretten: *"Da tiltalte T alene er varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, findes varetægtsfængslingens øjemed ikke at kræve, at tiltalte ikke modtager besøg."*¹⁸⁶

Der er undtagelser i bestemmelserne til såvel politiets mulighed for at etablere besøgs- og brevkontrol som udgangspunktet om, at arrestanten skal underrettes ved afslag på besøg og tilbageholdelse af brev.

5.3 Det selvstændige anvendelsesområde

Habilitetsreglen i RPL § 60, stk. 2 kan som nævnt afstedkomme et fravalg af RPL § 762, stk. 2. Omvendt kan reglerne om isolationsfængsel og besøgs- og brevkontrol anspore Anklagemyndigheden til at søge sigtede fængslet efter RPL § 762, stk. 1, nr. 3, også selvom betingelserne for varetægtsfængsling efter en af bestemmelse i RPL § 762, stk. 2 er opfyldt. Når det strenge mistankekrav i RPL § 762, stk. 2 og kriminalitetskravene i stk. 2, nr. 1 og nr. 2 yderligere tages i betragtning, bliver reglerne om retshåndhævelsesarrest i praksis ofte til et andetvalg.

Det betyder, at rettens vurdering af grundlaget for retshåndhævelsesarrest samt anvendelsen heraf ofte afhænger af, at der ikke er mulighed for at fængsle efter en af varetægtshjemlerne i RPL § 762, stk. 1.¹⁸⁷ I praksis ses sigtedes erkendelse af sigtelsen eller af de faktiske omstændigheder i sagen, ofte at have den virkning, at RPL § 762, stk. 1,

---

¹⁸⁶ Se bl.a. U.1992.905/1V

¹⁸⁷ Se bl.a. U.2014.1041Ø, U.2011. 2056H og U.2008.1268Ø

nr. 3 ikke kan anvendes, mens reglerne om retshåndhævelsesarrest herved bliver aktuelle.¹⁸⁸

---

¹⁸⁸ Se bl.a. U.2012.1088H, U.2011.2056H, U.2010.1073V, U.2001.431V og Tfk2000.327, hvor der ikke var grundlag for fængsling efter RPL § 762, stk. 1, nr. 3. Der skete dog ikke fængsling efter RPL § 762, stk. 2 i disse kendelser. Dette skyldtes enten, at forholdet ikke havde den nødvendige grovhed, eller at hensynet til retshåndhævelsen ikke fandtes at kræve, at sigtede ikke var på fri fod. Modsat erkendte sigtede i U.2014.1041Ø, Tfk2010.1041 og Tfk2008.98/3 og blev fængslet efter reglerne om retshåndhævelsesarrest.

6. Samspelet mellem de to bestemmelser om retshåndhævelsesarrest ved den sammensatte forbrydelse røveri

Som tidligere beskrevet er anvendelsen af begge bestemmelser om retshåndhævelsesarrest betinget af, at mistanken er særligt bestyrket, og at det kan påvises, at hensynet til retshåndhævelsen kræver, at sigtede ikke er på fri fod. På trods af at de to bestemmelser er identiske på så signifikante punkter, er deres respektive anvendelsesområder væsentligt forskellige som følge af bestemmelsernes kriminalitetskrav.

De potentielle problemstillinger, som konstellationen i RPL § 762, stk. 2 giver anledning til, er i nogen grad konstateret og eksemplificeret i den juridiske teori,¹⁸⁹ uden at disse dog ses at have været genstand for videre behandling.

I de følgende afsnit vil to typegrupper af røverier blive gennemgået i lyset af bestemmelserne om retshåndhævelsesarrest med det formål at afklare, hvilke muligheder reglerne om retshåndhævelsesarrest giver for fængsling i hver af disse situationer. Videre vil de spørgsmål, som samspelet mellem bestemmelserne giver anledning til, blive belyst.

Det bemærkes, at det her er en forudsætning, at der ikke er mulighed for at anvende én eller flere af bestemmelserne i RPL § 762, stk. 1. Såfremt dette er tilfældet, vil en af disse varetægtsjæmler ofte søges anvendt i praksis, som det er beskrevet ovenfor under afsnit 5.

Anvendelsen af STRFL § 288 om røveri forudsætter, dels at gerningsmanden har forsæt til berigelse, jf. formuleringen "*for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding*",¹⁹⁰ dels at denne vinding sker "*ved vold eller trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold*".¹⁹¹ Strafferammen for røveri efter STRFL § 288, stk. 1 er op til 6 års fængsel.

---

¹⁸⁹ Se bl.a. Rørdam, Samspelet mellem de to former for retshåndhævelsesarrest i retsplejelovens § 762, stk. 2, s. 30 og 32-33 og Viltøft, s. 124

¹⁹⁰ LBK nr. 1052 af 04/07/2016

¹⁹¹ Se note 190

6.1 Røveri ved trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold - konkret forskyldt fængselsstraf ikke over 10 måneder

I retspraksis udmåles straffen for røveri indenfor et bredt interval afhængig af den enkelte sags konkrete omstændigheder. Ved gade-, kiosk- og forretningsrøverier, hvor gerningsmanden i forbindelse med røveriet truer med voldsudøvelse, udmåles straffen dog typisk som en fængselsstraf på op til ti måneder.¹⁹²

Da røveri efter STRFL § 288, stk. 1 straffes med op til 6 års fængsel, opfylder strafferammen kravet i RPL § 762, stk. 2, nr. 1. Eftersom den forventede fængselsstraf i sådanne sager typisk vil være under ét års ubetinget fængsel, er forholdet dog ikke tilstrækkeligt groft til varetægtsfængsling efter stk. 2, nr. 1.¹⁹³

Videre er STRFL § 288 ikke citeret i RPL § 762, stk. 2, nr. 2. Som følge heraf kan der ligeledes ikke varetægtsfængsles efter denne bestemmelse. Dette uanset at fængselsstraffen ved endelig dom i disse tilfælde forventes at ligge langt over det lovbestemte kriminalitetskrav i stk. 2, nr. 2 om en forventet ubetinget fængselsstraf på mindst 60 dage.

Et røveri er en sammensat forbrydelse, som betyder, at røveren ved sine handlinger ofte vil opfylde straffebetingelserne i flere straffelovsbestemmelser. Ved røveri med trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold, udgøres forbrydelsen dels af en berigelsesforbrydelse og dels af en trussel.

I den almindelige straffehjemmel for berigelsesforbrydelser i STRFL § 285 er strafferammen op til 1 år og 6 måneders fængsel. Ved gaderøverier eller mindre forretningsrøverier vil udbyttet dog typisk være begrænset til genstande eller varer til en værdi af få tusinde kroner. Såfremt dette udbytte er opnået ved en af berigelsesforbrydelserne i STRFL §§ 276-283, vil forholdet i almindelighed blive straffet med en bøde efter STRFL § 287, jf. Rigsadvokatens meddelelse nr. 9 af 2005. Den i røveriet liggende berigelsesforbrydelse vil derfor isoleret set ikke opfylde strafferammekravet i RPL § 762, stk. 2, nr. 1. Desuden er der ikke nævnt nogle berigelsesforbrydelser i RPL § 762, stk. 2,

---

¹⁹² Se eks. Tfk2016.986: Ubetinget fængselsstraf på 5 måneder til T, der truede personalet i en Fakta-butik med en kødøkse og herved bragte nogle varer i sikkerhed. Se også Tfk2014.1048.

¹⁹³ I U.2011.2056H, Tfk2007.27/2 og Tfk2004.86/1, der omhandlede gaderøveri og røveri i butik, var netop den manglende grovhed afgørende for løsladelsen.

nr. 2. Havde gerningsmanden alene begået den i røveriet indeholdte berigelsesforbrydelse, ville der dermed ikke være mulighed for at anvende retshåndhævelsesarrest.

STRFL § 266 strafbelægger visse former for trusler. Det være sig trusler om at foretage en strafbar handling, "*der er egnet til hos nogen at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd*"¹⁹⁴, uanset om denne består i ord eller handling.¹⁹⁵

Heraf følger det, at en trussel om simpel vold ikke er omfattet af bestemmelsen og derfor ikke er kriminaliseret.¹⁹⁶ Derimod vil fremholdelsen af en kniv eller en økse¹⁹⁷ afhængig af situationens øvrige omstændigheder kunne udgøre en overtrædelse af bestemmelsen.¹⁹⁸ Selvom en given trussel måtte være omfattet af STRFL § 266, kan denne dog ikke i sig selv danne grundlag for retshåndhævelsesarrest. Anvendelsen af bestemmelsen i stk. 2, nr. 1 er udelukket allerede af den grund, at strafferammen i STRFL § 266 alene går op til fængsel i 2 år. Ydermere er straffebestemmelsen ikke citeret i RPL § 762, stk. 2, nr. 2.

6.2 Røveri ved udøvelse af vold - konkret forskyldt fængselsstraf ikke over 10 måneder

Ved visse former for røverier herunder eksempelvis gaderøveri fastsættes straffen ligeledes til fængsling i op til ti måneder, uanset at gerningsmanden i forbindelse med røveriet udøver vold.¹⁹⁹

Ud fra samme betragtninger som anført ovenfor under afsnit 6.1, vil der ved sådanne forhold ikke være grundlag for retshåndhævelsesarrest ved den sammensatte forbrydelse, ligesom den uberettigede berigelse heller ikke isoleret set giver mulighed herfor.

Udøver gerningsmanden vold ved røveriet, vil en del af forbrydelsen typisk tillige realisere gerningsindholdet i en af bestemmelserne i STRFL §§ 244-246.²⁰⁰

---

¹⁹⁴ LBK nr. 1052 af 04/07/2016

¹⁹⁵ Greve, m.fl., s. 461

¹⁹⁶ Greve, m.fl., s. 461. Fra praksis kan eks. henvises til U2013.472H, hvor Højesteret fandt at trussel med "*en omgang bank*" efter sagens omstændigheder ikke var omfattet af STRFL § 266.

¹⁹⁷ Se kendelserne i note 192 og 193

¹⁹⁸ Se eks. TfK2002.185

¹⁹⁹ Som eksempler herpå:

TfK2014.1219: Ubetinget fængselsstraf på 10 måneder til T, der på en gade i Aarhus havde frarøvet F en mobiltelefon. T havde, inden han tog F's telefon tildelt denne flere knytnæveslag i hovedet, ligesom T efterfølgende sparkede F i hovedet. Se også TfK2013.286.

²⁰⁰ Indgår der en vis form for vold ved røveriet, er der også mulighed for, at straffebetingelserne i STRFL § 260 om ulovlig tvang eller § 261 om frihedsberøvelse opfyldes. Gerningsindholdet i STRFL § 260 kan

Er denne voldsudøvelse eller dette legemsangreb af en sådan karakter eller beskaffenhed, at dette forhold kan subsumeres under én af bestemmelserne i STRFL § 245 eller § 246, kan der straffes herfor i sammenstød med røveri.²⁰¹ I disse tilfælde er der intet i vejen for at begære sigtede fængslet alene på baggrund af voldsforholdet. Denne fremgangsmåde kan synes særligt relevant, da STRFL §§ 244-246 er angivet i RPL § 762, stk. 2, nr. 2, der hjemler mulighed for retshåndhævelsesarrest ved en forventet ubetinget fængselsstraf på mindst 60 dage. Kan voldsudøvelsen ved røveriet henføres under STRFL § 245 eller § 246, vil den heri liggende grovhed dog samtidig skærpe bedømmelsen af den samlede forbrydelse. I praksis vil det således være det altovervejende udgangspunkt, at straffen for den samlede forbrydelse i sådanne tilfælde udmåles til mindst 1 års ubetinget fængsel.²⁰² Der vil herefter kunne fængsles efter RPL § 762, stk. 2, nr. 1, hvis den almene retsfølelse i befolkningen kræver det.

Forventes straffen for et røveri, hvori der indgår vold, ikke at overstige 10 måneder, vil det omvendt være udtryk for, at voldsforholdet isoleret set er omfattet af STRFL § 244. Er dette tilfældet, absorberer røveriforbrydelsen voldsforholdet, hvorfor der alene straffes fra overtrædelse af STRFL § 288.²⁰³ Også en trussel omfattet af STRFL § 266 absorberes af STRFL § 288, såfremt den er fremsat i forbindelse med røveriet. STRFL § 244 adskiller sig imidlertid markant fra STRFL § 266 på området for retshåndhævelsesarrest, derved at RPL § 762, stk. 2, nr. 2 giver mulighed for fængsling ved sigtelser efter STRFL § 244.

6.3 Sammenfattende om retshåndhævelsesarrest ved de mindre røverisager

Retstilstanden, som denne er eksemplificeret i de ovenstående afsnit, synes særligt at give anledning til undren på to områder, når det erindres, at bestemmelserne om retshåndhævelsesarrest frem for alt skal varetage hensynet til den almene retsfølelse i be-

---

også opfyldes, selvom der blot trues med eksempelvis vold, ligesom det ikke er en nødvendighed for at straffe efter STRFL § 261, at legemet er blevet angrebet. STRFL § 288 om røveri absorberer ansvaret efter begge bestemmelser. I det tilfælde, at frihedsberøvelsen har været af længere varighed, straffes dog efter både § 261 og § 288. Jf. Greve m.fl., s. 421-430.

Bestemmelserne i § 260 og § 261 kunne være behandlet i afsnit 6.1 og 6.2. Dette er dog fravalgt, da hhv. trussel om vold og vold i sig selv illustrerer problemstillingen i afsnittet.

²⁰¹ Greve, m.fl., s. 575

²⁰² Se f.eks. Tfk2012.146: Ubetinget fængselsstraf i 1 år og 9 måneder til T for røveri i en restaurant i forening med tre medgerningsmænd. Gerningsmændene opnåede et udbytte på 8.000 kr. Straffen blev for T's vedkommende fastsat efter STRFL §§ 245 og 288. Se også Tfk2007.618.

²⁰³ Greve, m.fl., s. 575.

folkningen. I dette afsnit vil det blive illustreret, hvori denne undren består, mens retstilstanden vil blive diskuteret i afsnit 6.3.1.

Røveri uden grov vold

Som det fremgår, lander en række af de mindre røveriforhold i en form for tomrum, hvor der, uagtet at røveri i sig selv er en alvorlig forbrydelse, hverken kan varetægtsfængsles efter RPL § 762, stk. 1, nr. 2 eller nr. 2.

For den del af disse røverier hvor gerningsmanden har udøvet vold, men hvor denne vold ikke må antages at ville medføre en straf på 60 dages ubetinget fængsel, såfremt den blev bedømt isoleret, fremstår anvendelsen af reglerne i RPL § 762, stk. 2, nr. 1 og nr. 2 som definitivt udelukket. Det gælder ligeledes for røveri ved trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold.

Sammenholdes dette med bestemmelsen i RPL § 762, stk. 2, nr. 2, vil det følgelig betyde, at hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen i praksis kan kræve fængsling ved eksempelvis vold efter STRFL § 244, hvor der må forventes udmålt en straf på 60 dages ubetinget fængsel, mens fængslingsgrunden ikke kan anvendes ved et røveri, hvor den forventede fængselsstraf er 10 måneder.

Røveri med grov vold

STRFL § 288 om røveri absorberer som nævnt et voldsforhold omfattet af STRFL § 244, såfremt denne vold er udøvet i forbindelse med røveriet.

I kendelsen TfK2005.679 havde T under et røveri i en bar tildelt en bartender et slag med en ølflaske samt to knytnæveslag i ansigtet. T blev af byretten idømt en fængselsstraf på 10 måneder, hvoraf 7 måneder blev gjort betinget. Efter domsafsigelsen blev T begæret fængslet under anke eller indtil fuldbyrdelse i medfør af RPL § 762, stk. 2, nr. 1. Såvel byretten som landsretten løslod dog T med henvisning til bl.a. T's personlige forhold, og at han var idømt en kombinationsdom.

Havde T alene begået den nævnte vold, fremstår det på baggrund af retspraksis som sandsynligt, at T ville være blevet idømt en fængselsstraf på mindst 60 dage.²⁰⁴

I forbindelse med det lovforberedende arbejde forud for indførslen af bestemmelsen i RPL § 762, stk. 2, nr. 2 blev den daværende Justitsminister spurgt til netop dette eventuelle spænd mellem de to bestemmelser. Ministeren svarede hertil, at det var dennes opfattelse, at såfremt et voldsforhold, ved hvilket der er grundlag for fængsling efter stk. 2, nr. 2, begås i forbindelse med et røveri, så vil der i almindelighed også kunne ske varetægtsfængsling efter den gældende regel om retshåndhævelsesarrest, som videreføres i stk. 2, nr. 1.²⁰⁵ Det var således tanken, at der ikke skulle bestå et spænd mellem bestemmelserne om retshåndhævelsesarrest, idet der ved røveri med grov vold i almindelighed skulle være mulighed for fængsling efter stk. 2, nr. 1.

Spørgsmålet ses endnu ikke afklaret i trykt retspraksis, hvor en sigtet er varetægtsfængslet på baggrund af den vold, der indgår i et røveri, som ikke i sig selv kan danne grundlag for varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, nr. 1.

Herefter er spørgsmålet, om der kan forekomme tilfælde, hvor der ikke kan anvendes retshåndhævelsesarrest, fordi gerningsmanden ved voldsudøvelsen har skaffet sig eller andre en uberettiget vinding ved forbrydelsen, men hvor der dog ville være mulighed for fængsling efter RPL § 762, stk. 2, nr. 2, hvis gerningsmandens forbrydelse alene bestod i den begåede vold.

6.3.1 Retspolitiske overvejelser

RPL § 762, stk. 2 har udviklet sig til to muligheder for varetægtsfængsling af hensyn til den almene retsfølelse i befolkningen. Hver med sit anvendelsesområde. Dog synes samspillet mellem de to bestemmelser at være uhensigtsmæssigt ved de mindre røverisager.

---

²⁰⁴ U.2010.919Ø: Straffen for at have tildelt en medtrafikant flere slag herunder i hovedregionen udmålt til 60 dages ubetinget fængsel. Se også TfK2011.402, TfK2008.187 og TfK2007.649

Reglerne om samfundstjeneste blev revideret ved lov nr. 152 af 18/02/2015. I Straffelovrådets betænkning om samfundstjeneste lagde rådet op til, at en evt. udvidelse af området for samfundstjeneste kunne omfatte vold omfattet af STRFL § 244, se bl.a. Betænkning nr. 1545 af 2014, s. 177. Straffelovrådets anbefalinger er fulgt i praksis, hvori der i øvrigt ofte henvises til den omtalte betænkning, se bl.a. TfK2015.1011. Der må herefter i højere grad end tidligere forventes idømt betingede straffe med vilkår om samfundstjeneste ved vold omfattet af STRFL § 244.

²⁰⁵ LFB 1987-05-19 nr. 135, s. 4, bilag 1, svar på spørgsmål 46

Retsfølelsen må anses mindst lige så krænket ved, at en røver, der forventes idømt en fængselsstraf på 9 måneder, og mod hvem der er en særligt bestyrket mistanke, løslades, som ved at en voldsmand, der må forventes idømt 60 dages ubetinget fængsel, løslades?

Det kan herefter synes oplagt at ændre reglerne om retshåndhævelsesarrest, således at der for fremtiden alene opereres med én bestemmelse uden et strafferammekrav, men med en fælles mindstegrænse for den forventede fængselsstraf uanset hvilken forbrydelse mistanken vedrører. Fængslingsbedømmelsen vil herefter alene afhænge af, om forbrydelsen er tilstrækkelig grov.

En sådan udformning vil utvivlsomt forenkle brugen af retshåndhævelsesarrest, hvis anvendelsesområde har været genstand for diskussion siden dens indførelse. Det vil imidlertid samtidig være et tilbageskridt til retstilstanden anno 1992, som beskrevet ovenfor under afsnit 4.2.1.2. Det skyldes, at den konkrete vurdering af, om hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen kræver fængsling, som blev dikteret af EMD med Letellier-dommen og Tomasi-dommen, og som efterfølgende blev adopteret af dansk ret, herved vil blive kørt ud på et sidespor.

En anden mulighed er at samle reglerne om retshåndhævelsesarrest i én bestemmelse, hvor der ikke stilles krav til grovheden af forbrydelsen eller dennes strafferamme. Herved vil det spænd mellem bestemmelserne, som består i dag, og som allerede følger af betingelserne for bestemmelseernes anvendelse, blive fjernet.

Ved en sådan bestemmelsesopbygning vil den konkrete vurdering blive afgørende for fængslingsspørgsmålet i højere grad, end det er tilfældet i dag. Derudover vil bestemmelsen kunne rumme den dynamiske fortolkning af den almene retsfølelse i befolkningen, som lovgiver har ønsket med bestemmelsen i den nuværende RPL § 762, stk. 2, nr. 2. Endelig vil der fortsat være mulighed for retshåndhævelsesarrest ved de straffelovsovertrædelser, som siden 1987 er blevet indsat i RPL § 762, stk. 2, nr. 2, såfremt domstolene vurderer, at hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen kan begrunde dette.

Imod en sådan ændring kan der argumenteres for, at bestemmelsen i sit anvendelsesområde vil blive for bred. Ved udformningen af varetægtsfængslingshjemler må det frem

for alt tages i betragtning, at udgangspunktet er, at ingen skal straffes uden dom, hvorfor varetægtsfængsling reelt udgør en undtagelse til dette udgangspunkt. Hertil kommer, at retshåndhævelsesarrest som fængslingsgrund ydermere er et sidespring fra fængslingsbestemmelserne i RPL § 762, stk. 1, der desuden grundet deres indikationskrav har relativt præcise anvendelsesområder.

Retshåndhævelsesarrest bryder således ikke blot med udgangspunktet om ingen straf før dom; fængslingsgrunden varetager tilmed ikke et straffeprocessuelt hensyn, som det er tilfældet for de oprindelige fængslingsgrunde, der blev indført med retsplejeloven af 1919, og som blev til efter mange års lovforberedende arbejde.

Ved formuleringen af regler om retshåndhævelsesarrest, som er begrundet i hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen, må det derfor være af afgørende betydning, at bestemmelserne er logisk og forståeligt opbygget, samt at fængslingsgrundens anvendelsesområde er klart defineret. Alene herved vil det sikres, at retspraksis bliver behørigt og konsekvent begrundet, ligesom området vil virke overbevisende for den almindelige borger.

Når der forekommer uforståelige tomrum i samspillet mellem bestemmelserne, som det er tilfældet i dag, er det egnet til at svække troværdigheden af hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen og give et indtryk af vilkårlighed i anvendelsen. Et sådant indtryk bør ingen retsregler give og da slet ikke retshåndhævelsesarrest.

I sin nuværende affatning er der endvidere grund til at stille spørgsmål ved det helt konkrete samspil mellem bestemmelserne om retshåndhævelsesarrest ved røveri- og voldsforbrydelser.

Ved røveri med grov vold synes der at bestå en form for uafklaret gråzone mellem de to bestemmelser om retshåndhævelsesarrest. I denne zone befinder sig forhold, hvor gerningsmanden ikke har ageret tilstrækkelig groft til fængsling efter § 762, stk. 2, nr. 1, og hvor henførelsen af den samlede forbrydelse under STRFL § 288 omvendt medfører, at gerningsmanden ikke forsøges fængslet efter § 762, stk. 2, nr. 2.

En afklaring af, om nogle gerningsmænd herved undgår fængsling ved at blive røvere i stedet for voldsmand, vil formentlig kunne opnås, dersom Anklagemyndigheden i så-

danne tvivlstilfælde begærer sigtede fængslet efter RPL § 762, stk. 2, nr. 2 med henvisning til det voldsforhold, som udgør en del af den samlede røveriforbrydelse.

I den forbindelse er der grund til at erindre, hvilket hensyn retshåndhævelsesarrest varetager. Så længe det fastholdes, at et voldsforhold under visse omstændigheder er egnet til at støde den almene retsfølelse i en sådan grad, at denne kræver varetægtsfængsling, må det også gælde, uanset at gerningsmandens forbrydelse omfatter mere end blot et sådant voldsforhold. Faktisk må der i endnu højere grad være grund til at fængsle her. Dette ud fra den betragtning at den almene retsfølelse i befolkningen så meget desto mere må antages at blive stødt, hvis en voldelig røver får gang blandt den almindelige befolkning efter sin gerning, end hvis en voldsmand gør det.

En sådan fremgangsmåde vil derfor ikke blot bidrage til konsensus mellem bestemmelserne i RPL § 762, stk. 2. Den er endvidere nødvendig at praktisere for at sikre, at hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen, som dette er defineret i loven, varetages.

7. Konklusion

På baggrund af afhandlingens hidtidige afsnit skal der her foretages en konklusion til besvarelse af problemformuleringen:

Hvad var baggrunden for indførelsen af bestemmelserne om retshåndhævelsesarrest, og hvilke(t) hensyn varetager bestemmelserne?

Hvilket anvendelsesområde har de to numre i retsplejelovens § 762, stk. 2 i dag?

Hvordan er samspillet mellem de to bestemmelser om retshåndhævelsesarrest i retsplejelovens § 762, stk. 2 ved røveri, hvor den konkret forskyldte fængselsstraf er op til 10 måneder?

Det kan konkluderes, at baggrunden for indsættelsen af den oprindelige bestemmelse om retshåndhævelsesarrest den 11. maj 1935 i særdeleshed var en meget grov voldtægt af en 16-årig pige et halvt år tidligere.

Sagen tydeliggjorde, at der ikke var risiko for unddragelse af strafansvaret og dermed grundlag for varetægtsfængsling efter de dagældende regler, når begrundelsen for fængsling alene var, at den sigtede erkendte og måtte imødesee en langvarig fængselsstraf.

Den politiske proces fra fremsættelsen af lovforslaget til vedtagelsen var udsædvanlig kort og indeholdt alene få fortolkningsbidrag. Strafferetsplejeudvalget var bevidste om, at den nye fængslingsbestemmelse ikke varetog straffeprocessuelle hensyn som de oprindelige. Derimod skulle den nye bestemmelse varetage hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen. Baggrunden var, at det ville opleves som urimeligt og stødende for den almene befolkning, hvis visse former for krænkende adfærd ikke gav anledning til fængsling.

I 1987 blev retshåndhævelsesarrest udvidet som følge af, at Højesteret i 1983 havde afskåret brugen af fængslingsgrunden ved visse typer af voldsforbrydelser. Der var forud for ændringen gået en langvarig lovgivningsproces, hvor en del af kritikken var, at der skulle foretages en forhåndsvurdering af den senere strafudmåling allerede i grundlovsforhøret. For denne udvidelse som for dem, der senere fulgte efter, var det vigtigt for lovgiver fortsat at varetage hensynet til den almene retsfølelse. Det er i den forbin-

delse væsentligt at bemærke, at den almene retsfølelse i befolkningen er et dynamisk begreb i relation til retshåndhævelsesarrest.

Det er også blevet analyseret, hvad betingelserne for retshåndhævelsesarrest er, og hvilke retsfølger valget af varetægtshjemmel har. På den baggrund kan det konkluderes, at anvendelsesområdet for retshåndhævelsesarrest er et resultat af samspillet mellem betingelserne i RPL § 762, stk. 2 og konsekvenserne af valget af varetægtshjemmel. Kerneområdet for anvendelsen af reglerne om retshåndhævelsesarrest er særligt de tilfælde, hvor en sigtet tilstår, eller en tiltalt er fundet skyldig i 1. instans. Det skyldes, at det i altovervejende grad vil være i disse tilfælde, at kravet om en særligt bestyrket mistanke er opfyldt. Tilståelsen eller byrettens domsfældelse medfører ofte, at der ikke vil være en påvirkningsrisiko og derfor ikke grundlag for at fængsle efter RPL § 762, stk. 1, nr. 3, som retten og Anklagemyndigheden ellers kan have incitament til.

Det er desuden en forudsætning for anvendelse af retshåndhævelsesarrest, at der er tale om en forbrydelse af en vis karakter. Efter stk. 2, nr. 1 skal der være tale om en forbrydelse, der efter loven kan medføre fængsel i seks år eller derover, mens det af stk. 2, nr. 2 fremgår, at der skal være tale om en forbrydelse, der direkte er nævnt i bestemmelsen, og i det konkrete tilfælde desuden ventes at ville medføre mindst 60 dages ubetinget fængsel. Det fremgår af nyere praksis, at der også er et krav til den konkret forskyldte fængselsstraf for fængsling efter stk. 2, nr. 1, idet Højesteret har statueret, at den aktuelle lovovertrædelse skal ventes at ville medføre en straf på mindst ét års ubetinget fængsel.

Endeligt skal der ved anvendelsen af begge bestemmelser foretages en konkret vurdering af, om hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen kræver, at den pågældende ikke er på fri fod. Det er herefter ikke tilstrækkeligt, at forbrydelsen har en vis grovhed, hvis Anklagemyndigheden ikke kan påvise konkrete omstændigheder, der krænker den almene retsfølelse i befolkningen. Kriminalitetens art synes i denne vurdering at have en vis betydning, hvis der skal ske fængsling efter stk. 2, nr. 1, hvor der i relation til stk. 2, nr. 2 i forarbejderne er givet fortolkningsbidrag til, hvornår den almene retsfølelse i disse situationer kræver fængsling.

På den baggrund og da den almene retsfølelse i befolkningen er et dynamisk begreb, er det ikke muligt udtømmende at definere anvendelsesområdet for de to bestemmelser i RPL § 762, stk. 2.

For at illustrere problemstillingerne i samspillet mellem bestemmelserne i RPL § 762, stk. 2, har afhandlingen afdækket mulighederne for at anvende retshåndhævelsesarrest i mindre røverisager. Det kan på baggrund af analysen og vurderingen i den forbindelse konkluderes, at røveriforbrydelser, hvor den konkret forskyldte fængselsstraf forventes at være op til 10 måneder, falder i et tomrum, hvor ingen af de to bestemmelser om retshåndhævelsesarrest finder anvendelse. Samtidig hjemler RPL § 762, stk. 2, nr. 2 mulighed for fængselsstraf ved bl.a. voldsforbrydelser, selvom der alene forventes idømt 60 dages ubetinget fængsel.

Da retshåndhævelsesarrest i forvejen er en særegen undtagelse til udgangspunktet om ingen straf før dom, bør reglerne herom være kendetegnet ved præcision og umiddelbar forståelighed. Samspillet mellem bestemmelserne om retshåndhævelsesarrest fremstår i dette perspektiv som mangelfuldt.

Forsøg på at udbedre dette ved alene at gøre forbrydelsens grovhed udslagsgivende, eller ved helt at bortse fra krav til den begåede kriminalitet, forekommer imidlertid ikke anbefalelsesværdige.

Den nuværende opbygning i RPL § 762, stk. 2 har desuden affødt en gråzone i samspillet mellem bestemmelserne om retshåndhævelsesarrest ved røveriforbrydelser, hvori der indgår grov vold. Det skyldes, at et sådant røveri ikke kan danne grundlag for retshåndhævelsesarrest som en samlet forbrydelse, mens der omvendt vil være mulighed for varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, nr. 2, såfremt forbrydelsen alene består i den udøvede vold.

En afklaring af samspillet mellem bestemmelserne på dette punkt forudsætter, at Anklagemyndigheden begærer sigtede fængslet efter stk. 2, nr. 2 på baggrund af det voldsforhold, som indgår i røveriet. En sådan fremgangsmåde må være tilladelig ud fra en betragtning om det mindre i det mere. Hertil kommer, at det i tvivlstilfælde er nødvendigt at praktisere sådanne begæringer for at sikre, at hensynet til den almene retsfølelse i befolkningen varetages.

8. Litteraturliste

Parenteserne henviser til de i fodnoterne anvendte forkortelser.

Lovgivning

Lov nr. 90 af 11. april 1916, om Rettens pleje

Lov nr. 175 af 11. maj 1935, om Ændringer i og Tilføjelser til Retsplejeloven

Lov nr. 169 af 05/06/1953, Grundloven (GRL)

Lov nr. 243 af 8. juni 1978, om ændring af retsplejeloven m.v.

Lov nr. 386 af 10. juni 1987, om ændring af retsplejeloven

Lov nr. 285 af 29. april 1992, om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Lov nr. 366 af 18. maj 1994, om ændring af straffeloven, retsplejeloven og offererstatningsloven

Lov nr. 380 af 6. juni 2002, om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven

Lov nr. 499 af 17. juni 2008, om ændring af retsplejeloven

Lov nr. 500 af 17. juni 2008, om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Lov nr. 501 af 12. juni 2009, Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven, lov om politiets virksomhed, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og forvaltningsloven

Lov nr. 152 af 18. februar 2015, Lov om ændring af straffeloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

LBK nr. 1255 af 16/11/2015, Retsplejeloven (RPL)

LBK nr. 412 af 09/05/2016, Udlændingeloven

LBK nr. 1052 af 04/07/2016, Straffeloven (STRFL)

Europarådets ministerkomites rekommandation af 27. juni 1980.

Forarbejder

Betænkning nr. 728 af 1974 om Anholdelse og varetægt - Afgivet af det af justitsministeriet den 16. januar 1968 nedsatte udvalg
(Bet. nr. 728)

Betænkning nr. 978 af 1983 om Varetægtsfængsling i voldssager - Afgivet af justitsministeriets Strafferetsplejeudvalg den 28. april 1983
(Bet. nr. 978)

Betænkning nr. 1496 af 2008 om Retshåndhævelsesarrest i sædelighedssager - Afgivet af justitsministeriets Strafferetsplejeudvalg den 5. februar 2008
(Bet. nr. 1496)

Betænkning nr. 1545 af 2014 om Samfundstjeneste mv. - Afgivet af Straffelovrådet den 12. juni 2014

Folketingstidende 1993-1994 og 2001-2002 (2. samling)

Lovforslag nr. 57 af 16. januar 1935

LFF 1984-02-22 nr. 80 - Forslag til Lov om ændring af retsplejeloven og færdselsloven

LFF 1986-12-17 nr. 135 - Forslag til Lov om ændring af retsplejeloven

LFF 2008-03-28 nr. 165 - Forslag til lov om ændring af retsplejeloven

LFF 2008-03-28 nr. 171 - Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

LFB 1987-05-19 nr. 135 - Betænkning over Forslag til lov om ændring af retsplejeloven

Bøger

Alf Ross, Om ret og retfærdighed, 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, 2013
(Ross)

Bernhard Gomard, Jens Møller og Lars Lidencrone Petersen, Kommenteret retsplejelov EF-Domskonvention, bind III, 6. udgave, Jurist - og Økonomforbundets Forlag, 2000
(Gomard, mfl.)

Bo von Eyben, Juridisk ordbog, 13. udgave, Thomson Reuters, 2008
(Von Eyben)

Eva Smith, Jørgen Jochimsen, Michael Kistrup & Jakob Lund Poulsen, Straffeprocessen, 2. udgave, Karnov Group, 2013
(Smith, mfl.)

Gorm Toftegaard Nielsen, Straffesagens gang, 5. udgave, Jurist - og Økonomforbundets Forlag, 2011
(Toftegaard Nielsen)

Hans Gammeltoft-Hansen, Strafferetspleje II, 1. udgave, Jurist - og Økonomforbundets Forlag, 1989
(Gammeltoft-Hansen, Strafferetspleje 2)

Hans Gammeltoft-Hansen, Varetægtsfængsling, Juristforbundets Forlag, 1976
(Gammeltoft-Hansen, Varetægtsfængsling)

Jesper Ryberg, Refølelsen - en bog om straf og etik, 1. udgave, Roskilde Universitetsforlag, 2006
(Ryberg)

Jens Anker Andersen & Erik Werlauff, Dansk retspleje i hovedtræk, G-E-C Gads Forlag, 1993
(Andersen & Werlauff)

Jens Evald & Sten Schaumburg-Müller, Retsfilosofi, Retsvidenskab & Retskildelære, 1. udgave, Jurist - og Økonomforbundets Forlag, 2004
(Evald og Schaumburg-Müller)

Jørgen Jochimsen, Grundlovsforhøret, 2. udgave, Karnov Group, 2015
(Jochimsen)

Lars Lindencrone Petersen & Erik Werlauff, Dansk retspleje, 6. udgave, Karnov Group, 2014
(Lindencrone & Werlauff)

Lone L. Hansen & Erik Werlauff, Den juridiske metode - en introduktion, 1. udgave, Jurist - og Økonomforbundets Forlag, 2013
(Hansen & Werlauff)

Morten Wegener, Juridisk metode, 3. reviderede udgave, Jurist - og Økonomforbundets Forlag, 2000
(Wegener)

Vagn Greve, Poul Dahl Jensen, Gorm Toftegaard Nielsen, Kommenteret straffelov - Speciel del, 10. udgave, Jurist - og Økonomforbundets Forlag, 2012
(Greve, mfl.)

Artikler

Eva Smith, Nogle bemærkninger til lovændringerne vedrørende retshåndhævelsesarrest og dommerinhabilitet, Juristen nr. 9 - 1987, s. 314-320
(Smith)

Eva Staal, Dna som bevis i straffesager, hvor en matchende dna-profil er det eneste, der knytter tiltalte til gerningsstedet eller forbrydelsen, Tfk 2011.515

Knud Waaben, Varetægt - Om Hans Gammeltoft-Hansens disputats "Varetægtsfængsling" (1976), U.1977B.295
(Waaben)

Niels Viltoft, Varetægtsfængsling, U.1989B.120
(Viltoft)

Ole Scharf, Fannerup-sagen og hvad deraf fulgte, Politihistorisk Selskabs, Årsskrift 2010, s. 6-32
(Scharf)

Peter Rørdam, Mere om varetægtsfængsling, U.1989B.243
(Rørdam, Mere om varetægtsfængsling)

Peter Rørdam, Retshåndhævelsesarrest (Varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2), Juristen 1984, s. 196-212
(Rørdam, Retshåndhævelsesarrest)

Peter Rørdam, Samspillet mellem de to former for retshåndhævelsesarrest i retsplejelovens § 762, stk. 2, U.1996B.30
(Rørdam, Samspillet mellem de to former for retshåndhævelsesarrest i retsplejelovens § 762, stk. 2)

Preben Wilhjelmsen, Udviklingen i anvendelse af retsplejeloven § 762, stk. 2, "retshåndhævelsesarrest", Juristen nr. 3 - 1987, s. 81-95
(Wilhjelmsen)

Torsten Hesselbjerg, Nye regler i retsplejeloven om retshåndhævelsesarrest, Juristen nr. 9 - 1987, s. 321-323
(Hesselbjerg)

Praksisoversigt

U.1935.531H
U.1980.361H
U.1983.391H
U.1992.877H
U.1992.905/1V
U.1992.952/2V
U.1998.291H
U.2001.431V
U.2004.2188V
U.2005.710H
U.2008.1095/2V
U.2008.1268Ø
U.2008.1544V
U.2010.378V
U.2010.919Ø
U.2010.1073V
U.2011.2056H
U.2011.3272Ø
U.2011.3283Ø
U.2011.3380H
U.2012.1088H
U.2013.472H
U.2013.477H
U.2013.3254V
U.2014.1041Ø
U.2014.1471H
U.2014.1815H

TfK2000.327
TfK2000.604
TfK2002.185
TfK2004.86/1
TfK2005.679
TfK2007.27/2
TfK2007.618
TfK2007.649
TfK2008.98/3
TfK2008.187
TFK2010.1031
TfK2010.1041
TfK2010.1073
TfK2011.402
TfK2012.146

TfK2013.286
TfK2014.62
TfK2014.1048
TfK2014.1219
TfK2015.1011
TfK2016.986

H2016.152.2016

CASE OF LETELLIER v. FRANCE nr. 29/1990/220/282 (Application no. [12369/86](#))

CASE OF TOMASI v. FRANCE nr. 27/1991/279/350 (Application no. [12850/87](#))

CASE OF HAUSCHILDT v. DENMARK 24/05/89 (Application no. [10486/83](#))